

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
6-hatásos postai sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Külföldi postai sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az igazságügyminiszter nyilatkozatal.
- Héderváry a királynál.
- A kolera pusztítása.
- Katasztrófa a Maroson.
- Tisza István ezüstlakodalma.
- Jeszenszky Sándor Aradon.
- A városok kongresszusa.
- Hármas öngyilkosság.
- Tarkaságok.

A halál dereglyéje.

Arad, szeptember 12.

Bucusu után való „kék hétfőn“ négy ember veszett a Marosba az ujaradi révnél. Vasárnap még csupa vigság, csupa kacagás volt a *kirváj* Ujaradon. Akár az olasz városokban a karnevál, úgy ragadott magával mindenkít a száz esztendősi hagyomány szerint, mézeskalács-olvasókkal, tarka füzérekkel ünnepelt sváb bucsu. S karnevál után nem lehet olyan szomorú, olyan megborzongató a hamvazó, mint a bucsu után való hétfő. Négy ember holtteste van kiterítve, mint annak a jókedvnek ára, amely tegnap odaát tombolt.

Az ujaradi révnél, ma délelőtt, az átkelő dereglye fölborult s a benne ülők közül négyen a Marosba fultak. A katasztrófa szomorúságát még feketébbre festi, hogy az ujaradi révnek mindössze egy hónapig tart az ideje. Egy hónap múlva átadják az ujaradi vashidat a rendeltetésének s akkor megszűnik a dereglyék forgalma, a melyek két krajcárért vitték át az

embert Aradról Temesmegyébe. S a révnél, a melyen a Herold-család emberei negyvenöt éven át baj és veszedelem nélkül vitték át szeges végű evezőikkel az embereket, a rév-jog utolsó hónapjában történik ilyen nagy méretű, szinte elképzelhetetlen szerencsétlenség. Mintha a Maros, a melyre a hidakkal vasbékókat raktak, az e fölött való dühét adta volna ki azokon, a kik az utolsó soraiban jártak a hajzain átvezető dereglyéken.

De a szerencsétlenséget ilyen hangulaton, ilyen érzelmes motívumokon keresztül nézni nem lehet. A szerencsétlenségnek oka, okozói és felelősei voltak, s azoknak a bűneik, mulasztásaik, könnyelműségeik következtetését és megtorlását el kell viselni. Az intézkedések, a melyeket a szerencsétlenség folytán az átkelők életbiztonsága érdekében tehetnek, csak egy hónapra szólhatnak; de a megtörtént hibákat erre való tekintet nélkül is meg kell állapítani és szigorúan büntetni.

A sok verziónak, a melyet ideát és Ujaradon beszélnek, egyike az, hogy a mindennapos révészek helyett, a kik tegnap a bucsun berugtak, avatatlan emberek kerültek a dereglyére, és egy ilyen ember akart átvinni a dereglyén tizenhat embert. Hát a hol ez megtörténhetik, ott a felügyeletnek, az utasok biztonságára vigyázó gondnak semmi nyoma se lehet. Arról bizonyára nem tehet a bérlő, hogy a révészek leitták magukat; a kirváj — ugy-

látszik — nem lehet meg enélkül. De az mindenestre hiba, hogy ezek az ő tudta, hira és beleegyezése nélkül hozzá nem értő embereket állíthatnak helyettesüknek. S a bérlőnek alkalmazottai, akik a cédulát árulják, nem vették észre, hogy egy ember akar átvinni tizenhat utast, holott szabály szerint két evezős vihet át tizenkettőt? Vagy nekik csak arra van gondjuk, hogy az utasok a két krajcárt megfizessék s nem arra, hogy a két krajcár ellenében az emberek elevenen jussanak át a tulsó partra?

Sulyosabbá teszi a bérlő felelőségét, ha az aradi rendőrség előtt tett vallomások igazak. Ezek szerint a bérlő maga küldött napszamosokat — egy-egy — az átjáró dereglyékre, a rendes révészek helyett, akiket elküldött téglát hordani. Ha ez való, akkor a büntetés legelső sorban és legpéldásabban a rév-jog bérlőjét illeti, aki nem elégedett meg a rév-jog haszná-
val, hanem az utasai életének bérére még jobban ki akarta használni a révészeit s a helyettük állított napszamosoknál is egy-egy napszámot meg akart takarítani.

Kissé különös az esetről az is, hogy ahol naponta száz meg száz ember életbiztonságáról van szó, ott a hatósági felügyeletnek semmi része, vagy legalább is semmi ereje nincsen. Aki ismeri a Marost, az tudja, hogy a rév-átkelés nem olyan egyszerű dolog, mintha valaki egy csöndes tó vizét csónakázza át. Esőzések, tavaszi olvadások rendkívül sebessé

Matróz-halál.

Irta: W. Welker.

A Werna már elveszett. A borzasztó siklonban a kormányt vesztett hajó ide-oda dobálódzott. Az árbócok le voltak törve és a mentőcsónakok, egynek kivételével, mind elmerültek.

Ebben az utolsó csónakban heten ültek: egy hadnagy, négy matróz és a kapitány két leánya. A hadnagyot is csak úgy a hajánál fogva huzta ki a vízből Jens Kaseen, a legöregebb matróz.

Jens kormányzott. A hullámek rettenetesen játszottak a csónakkal. A hadnagy a kormányos mellett ült.

— Majd felváltom! — kiáltott a hadnagy Jens fölébe.

— Dehogy vált föl, — morgott az öreg. — Ha én nem tudok elbánni a csónakkal, ön még úgy sem tud.

A hullám majdnem ácsapott a csónakon. A hadnagy egy árbóchoz kapaszkodott, a matrózok nem bírtak evezni és a két leány is teljesen kimerült. Ekkor egy hatalmas hullám hegy kidöntötte az árbócot. Lyuk támadt az árbóc helyén és a víz a csónakba kezdett folyni.

— Egy kissé több, vagy kevesebb sósvíz már nem ilyeszt meg, — szólt a hadnagy. — Csak bátorság!

De a lyuk mind nagyobb lett, a csónak mind mélyebbre süllyedt. A matrózok levetették csizmáikat, kabátjaikat. Mind a vízbe dobták. Közben pedig a csónaknak hol az egyik, hol a másik oldalára dőltek, hogy az egyensúlyt fentartsák.

Borzasztó éjszaka után lassan hajnalodott. A kormányos még helyén volt, a hadnagy a kidőlt árbóc helyén állt. Mikor kivilagosodott, a hadnagy örömeiben fölkiáltott. A hullám magasra dobta föl a csónakot és miközben a csónak emelkedett, a tengerész földet látott. Szárazföldet, amely jobbfelől huzódott.

Mindenki arcán fényült a reménység. De csak rövid időre. Mert a csónak lesüllyedt egy sötét hullámvölgybe.

Jens hallotta a hadnagy kiáltását. Körülnézett a csónakban, ahol mind több lett a víz. Keresgált a nadrácsja zsebében, — há! a lstennek még volt ott egy kis baró. Azt bedugta a szájába és gondolkodni kezdett.

— Ha nem nyomnék egy métermázsát s ha a csónak ezzel az egy métermázsával könnyebb volna, akkor még lehetne valamit csinálni.

— Hadnagy ur! — kiáltott azután Jens hangosan.

A hadnagy cdfordult hozzá. Hajadonfővel állt, sapkáját már rég elvitte a szél.

— Hadnagy ur, negyedóra múlva mind a tenger fenekén leszünk.

— Ne nyugtalankodjék, — szólt a tiszt. — Ezekre a szerény gyermekekre még jobban rá akar ijeszteni?

— Dehogy, — szólt Jens mosolyogva. — Éppen bátorítani akarom őket... Nézze csak, ha a tengerbe dobnánk kétszáz fontot, el is érhetnék a partot.

— Az lehet, — szólt a hadnagy — de hol az a kétszáz font?

— Pedig egyszerű a dolog, — szólt a matróz.

— Egyszerű?

— Természetesen. Egyikünk feláldozza magát, hogy a többi megmeneküljön.

A hadnagy krétafahér lett, egész testében remegni kezdett. Azután gondolkodni kezdett, nyugodtan, szenvedély nélkül.

— Ilyaza van, Jens, — szólt aztán. — Ez a két gyermek volt a kapitányunk legifjabb kincse. Rám bízta őket, én vagyok a barátjuk, a védelmezőjük...

— Tudom, — szólt Jens. — S ott van Eberts matróz, akinek szeretője van és azt

teszik a folyó árját s két embernek is jó erejébe kerül néha, hogy a víz a dereglyét el ne sodorja. Erre a hatóságnak nincs gondja? Az átjáró aradi végénél szokott — vagy talán csak ünnepnapokon? — egy rendőr állani. Ott volt ma is? S ha ott volt, neki nem tűnt föl, hogy a rendes révészek helyett ügyetlen napszámások vannak a dereglyéken, kettő helyett minden dereglyén csak egy, és az az egy is tizenhat emberrel indult a halál örvényei közé?

Ezekre a kérdésekre feleletet kell szerezni. S ha fölcsozunk a szerencsétlenség okozta borzalomból s hátrá- emlékszünk, hogy máskor se vették a révészek olyan szigorúan, hogy tizenkét utas helyett tizenhatnak teste alatt recseg a dereglye s máskor is ügyetlen parasztleány műkedvelősködött a révnél, akkor igazán hálálkodni kell, hogy husz évi vergődés után végre megvan a vashid s nem kell újabb „blaumontág“-ok veszedelmétől reszketni.

Tomasics a királynál. Bécsből jelentik: Tomasics horvát bán a ma délelőtt folyamán megkapta a királyi meghívót, amelyben kihallgatásának időpontja délutáni két órára volt kitűzve. Tomasics bán két órákor megjelent a királynál; kihallgatása háromnegyed óra hosszat tartott. A bán jelentést tett ama munkálatok állásáról, amelyek Horvátországban egy egységes kormánypart megteremtése érdekében tettek. Alapos a remény, hogy ezek a munkálatok sikeres eredményre fognak vezetni. A választások kiírása csak egy később meghatározandó időpontban fog megtörténni.

Erődy főispán nyilatkozata. Marosvásárhelyről jelentik: Erődy Sándor marostordai főispán a következő nyilatkozatot tette közzé:

„Egyes fővárosi lapokban megjelent ama közlésekkel szemben, hogy szános törvénytelenséget és szabálytalanságot követtem volna el, kijelentem, hogy az ellenem emelt vádak egyrészt minden alapot nélkülöző koholmányok,

el kell vennie. Krutson az anyját tartja el. Jessonnak felesége van és két kicsi gyermeke... Fogjen hát velem kezét és kétázás fonttal könnyebb lesz a csónak. Isten veled, szép világ!

— Ne bolondozzék! — kiáltott a hadnagy. — Itt én vagyok a tiszt, én parancsolok! Maradjon a helyén!

— Hadnagy ur, persze, hogy engedelmeskednem kell. De nézze csak, ön fiatal ember. Én pedig öreg, kövér és nehézkes vagyok, — senkim sincs ezen a világon. Nekem van a legtöbb jogom a halálhoz... A legtöbb jogom, hadnagy ur.

A hullámok veszedelmesen forgatták a csónakot.

— Hadnagy ur, menjen csak, kérem, az én helyemre és mindig jobbra tartson! ...

A következő pillanatban Jens eltűnt a hullámok közt.

A hadnagy rémegett az izgalomtól, de nem volt idő az érzékenykedésre.

— Mindig csak jobbra tartson! — ez járt az eszében — és csakugyan parthoz is értek.

... Jens Klassen a tenger fenekén bizonyára sok régi bajtársával találkozott... Mert az ember vére nehezebb, mint a víz...

másrészt a tényeknek tudatos elferdítése. A vádak ténybeli cáfolásába csupán azért nem bocsájtkozom, mert a folyamatba vett hivatalos vizsgálatnak nem kívánok előbbvágói.

Az igazságügyminiszter nyilatkozatai.

— A munkáskérdésről, a választójogról, a bankkérdésről. —

Távíratilag tudósítás.

Arad, szeptember 12.

Szombathelyről jelentik: Az Építőiparosok Országos Szövetsége vasárnap tartotta kongresszusát a vármegyeház dísztermében. A kongresszuson részt vett Székely Ferenc igazságügyminiszter is, aki a munkás és munkaadó helyzetéről beszédet mondott. Az elnöki megnyitó után emelkedett szólásra és a következőket mondotta:

— Az elnöki megnyitóból arra a meggyőződésre jutottam, hogy az egyesület azt az utat választotta magának, amely a kívánt célhoz vezet. Meg vagyok győződve, hogy a tárgyalás az igazságosság és méltányosság kereteiben fog lefolyni, ami a legnagyobb kiattással biztat a sikerre nézve. A munkás és munkaadó egymásra van utalva és ha sikerül eltalálni az igazságos és méltányos határvonalat, akkor az Építőiparosok Szövetsége olyan lépést tett, amely már magában véve fél siker. A második lépést a munkásságnak kell megtenni. A komoly munkásnak és munkaadónak a kölcsönös megértés álláspontjára kell helyezkednie és a munkásságnak, meg a munkaadónak kell szolgáltatni anyagot, amiből az egységes és helyes megoldás létrehozható.

A miniszter beszéd után a kongresszus megkezdette tanácskozását.

Szombathelyről jelentik: Székely Ferenc igazságügyminiszter vasárnap Nagyenyen községben egy népgyűlésen beszédet mondott a bankkérdésről és a választójogi kérdésről.

— Minden magyar ember — mondotta a miniszter — szívesen látna egy erős magyar remzeti bankot, de ezt most nem lehet megcsinálni. Szegények vagyunk. Előbb az országnak anyagilag meg kell erősödnie. A földmívelést, ipart és kereskedelmet kell felkarolnunk és egy pillanatig se szabad bizonytalan helyzetet teremteni, amely pénzünk értékét csökkenteti és gazdasági helyzetünket veszélyezteti.

A választójogra vonatkozólag a miniszter következőleg nyilatkozott:

— Sokan vannak, akik teljes joggal részt kérnek a polgári jogok gyakorlásában. Ez elől nem lehet kitérni és a kormány nem is akar kitérni. Rövidesen el fog készülni a választójog reformjának javaslata, vigyázzván arra, hogy a magyarság érdeke csorbát ne szenvedjen. A szombathelyi kerületben a néppárt vette fel ellene a küzdelmet és azzal agitált, hogy mi a katolicizmust és a vallást fenyegetjük pusztulással. Megnyugtatók mindenkit, hogy a munkapárt nem veszélyezteti senkinek a vallását, mert minden meggyőződést teljes tiszteletben tart.

Az igazságügyminiszter vasárnap este visszament Szombathelyre, ahonnan ma délután Sámfalvára utazott. A miniszter Sámfalván is nagy beszédet mondott.

Héderváry a királynál.

— Miniszterek hazatérése. —

Távíratilag tudósítás.

Arad, szeptember 12.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök ma kihallgatáson jelent meg a felség előtt, akinek a politika közelgő eseményeiről beszélt. Egyik verzió szerint a miniszterelnök csupán a horvát helyzetet vázolta a felségnek a bán mai kihallgatásával kapcsolatosan. A politika mai híre ezek:

A miniszterelnök a királynál.

Bécsből jelentik: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök Bécsbe érkezett s a Magyar Házban szállt meg. Itt mindenekelőtt az ugyancsak tegnap Semmeringről Budapestre való hazatérében a Magyar Házban megszállott Lukács László pénzügyminiszterrel értekezett. Az értekezés két óra hosszat tartott. Utána Lukács László pénzügyminiszter az öt órai gyorsvonattal hazautazott Budapestre. Lukács László pénzügyminiszter eltávoztával Tomasic Miklós horvát bán jelent meg a Magyar Házban. A miniszterelnök a bánal körülbelül fél óra hosszat értekezett.

A király Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnököt ma délelőtt fél tizenkét órákor a Burgban magánkihallgatáson fogadta. A miniszterelnök a kihallgatáson jelentést tett az általános politikai helyzetről és előterjesztést az őszi kampány teendőre vonatkozóan. A miniszterelnök, aki a nap folyamán Aerenthal gróf közös külügyminiszterrel találkozott, este hét órákor részt vett azon az ulvari ebéden, amelyet a király Schönbrunnban az angol misszió tiszteletére adott. Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök az esti tíz órai vonattal visszatuzott Hédervárra.

A miniszterek Budapesten.

Budapestről jelentik: Lukács László pénzügyminiszter tegnap este 9 órákor érkezett Bécsből Budapestre. A pénzügyminiszter holnap veszi át a pénzügyminiszterium vezetését. — Tegnap délelőtt érkezett Budapestre Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, aki már ma délelőtt át is vette hivatalát. A kereskedelmi miniszter ma kihallgatáson fogadta Kálmán Gusztáv államtitkár és Hollan Sándor miniszteri tanácsost.

A delegációs ülés.

Budapestről jelentik: Egy estilap értesítése szerint eddigi megállapodások alapján az osztrák és magyar delegáció október 12-én ül össze Bécsben. A delegáció csak az évi költségvetést fogja tárgyalni, a jövő évi költségvetés tárgyalására egy második delegációt fognak összehívni Budapestre. Az októberi delegációs ülést megelőzőleg minisztertanács lesz, amelyet még e hónapban megtartanak a külügyminiszteri palotában, Aerenthal külügyminiszter elnöke mellett. A közös miniszteri tanácskozáson magyar részről Khuen miniszterelnök, osztrák részről pedig Bennerth báró miniszterelnök és Bilinsky pénzügyminiszter vesznek részt.

Bécsből jelentik: A miniszterelnök mai kihallgatása után kijelentette, hogy a delegáció összehívásának időpontja e hé 22-én Bécsben tartandó miniszteri értekezleten fog eldőlni. Ezen az értekezleten az osztrák és magyar miniszterelnökök és a közös miniszterek kivál Montecuccoli, a haditengerészet parancsnoka vesz részt.

Lemondó képviselő.

Budapestről jelentik: Egy estilap értesítése szerint Szobany Antal, az I. kerület országgyűlési képviselője legközelebb lemond mandátumáról és mint osztálytanácsos bevonul a kereskedelmi minisztériumba.

VIDÉK.

Templomszentelés Szapáryligeten.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Ma, hétfőn délelőtti szentelték föl az arad-megyei Szapáryligeten az újonnan épült róm. kath. templomot. A kincstári telepes községnek most van a 25 éves jubileuma s ez alkalomból szentelték föl a díszes templomot. A osanádi püspökség és a földmivelési miniszter együttesen ötvennyolcezer koronával támogatta az építést s a templom összes berendezésével együtt száztíz ezer koronába került. A templom megteremtésében nagy része van Csiky Ágoston dr. szapáryligeti kath. plebánosnak.

A főlzszenelés ünnepe tulajdonképpen már vasárnap este megkezdődött kivilágítással és szinompázó tüzijátékkal. A főlzszenelés ma délelőtti történt a kisközség lelkesülő lakosságának élénk részvétele mellett. Ott voltak: Lichtfus Károly deitai prépost, Kramp János eleki főesperes, aki Csernoch János püspököt helyettesítette, s a főlzszenelést is végezte. Ott voltak még: Csernovics Diodor aradi jószágigazgató, Szapáryliget díszpolgára képviselőként Nagy Orbán dr. jószágigazgató, fogalmazó, Andor Béla, jószágigazgatósi hivatalnok, a kisjenői, gyulavarsárdi, vilgosi, tékésesabai, simonyfalvai, székudvari róm. kath. plebánosok, Kokas József kir. tanácsos, főhercegi uradalmi jószágfelügyelő, Csukay Gyula kisjenői főszolgabíró, Édes Elemér tb. főszolgabíró, Kure György szapáryligeti jegyző a község előjáróságával. A ma délelőtti ünnepség körmenettel kezdődött, majd pedig megtörtént az ünnepélyes beszentelés, amelyet Kramp főesperes magas szárnyalású beszéde követett. Utána Lichtfus Károly prépost németül, Lengyel József kisjenői plebános magyarul, a csabai plebános pedig tótul tartott predikációt.

Innét a vendégsereg Csiky plebános vendégszerető házához vonult, ahol lakoma volt. Kramp esperes a pápára és a királyra mondott pohárköszöntőt; Csiky dr. Csernoch püspökre s az aradi állami jószágigazgatóság képviselőjére, Andor Béla Szapáryliget lakosságára mordott tószót. Este a községet újból kivilágították.

A vármegyei virilisták. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága legtöbb adót fizető tagjainak a jövő 1911. évre érvényesül birandó névjegyzéke az 1886. évi XXI. t. c. 25-28. §-ai értelmében a vármegye igazoló választmányának folyó évi szeptember hó 24-ik napján tartandó ülésében összeállítani fog. Ezen ülés a vármegye székhelyében Boros Iván vármegyei tb. főjegyző irodahelyiségében a fent kitett napon délelőtti 10-től 12 óráig tartatik meg. Felhivatnak mindazok, kik a legtöbb adót fizetők sorrendjének megállapításánál az 1886. XXI. t. c. 26. §-a szerinti kedvezményben, nevezetesen adójuk kétszeres beszámításának kedvezményében ohajtanak részesülni, hogy ebbeli jogosultságuk igazolása végett az igazgató választmány előtt a szeptember hó 24-ik napjára kitűzött ülés tartama alatt szóval, vagy írásban annál is inkább jelentkezzenek, mert aki nem jelentkezett, vagy jogosultságát igazolni nem tudja, az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől ezen alkalomra el-esni fog.

Rejtelmek egy postahivatal elhelyezése körül című cikkünkre ma Skonda László pleskucái körjegyző is nyilatkozik. Skonda kijelenti, hogy a hivatal Pleskucán van a legjobb helyen és a lakosság érdekeit csak ezen a helyen szolgál-

hatja igazán jól ez a hivatal. Egyébként pedig az érdekelt községek mind azt kívánták, hogy a hivatal Pleskucán legyen. Csupán néhány magános ember egyéni okokból szólal fel ez ellen.

A kolera pusztítása.

— Különös fölfedezés. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 12.

A kolera réme egyre jobban fenyegeti Magyarország lakosságát. A hatóságok mindent megtesznek a veszély elhárítására, de egyes vidékek lakóinak nemtörődömségén gyakran megtörik a legjobb akarat is. Ma Bécsben olyasmit észleltek az orvosok, amely eddig legritkábban fordult elő. Bécsben két gyermekben kolera-bacillust fedeztek föl s a *gyerekek nem betegedtek meg.*

Távirataink ezek:

Mohács, szept. 12. Tegnap este, alighogy eltemették Schlatt Pétert, a kolera-ban elhunyt malommunkást, Mohácson újabb koleraeset fordult elő. Kovács István gazdát kolera-gyanus tünetek közt beszállították a járványkórházba, ahol konstataáltak rajta az ázsiai kolera-t.

A városban az eset miatt igen nagy az izgalom, amit még fokoz, hogy a mára kitűzött országos vásárt tegnap este hét óraor a belügyminiszter rendeletileg betiltotta. Sok száz vásáros volt már együtt a városban, akik hangos zugolódással vették tudomásul este nyolc órákor, hogy a vásárt nem lehet megtartani. Egyrésztük még az éj folyamán visszafelé indult, de reggelre még többen érkeztek. Sok százan járnak most ide oda a városban holmijukkal, állataikkal, anélkül, hogy a vásárt megtarthatók. A vásárteret csendőrség őrzi. Megalakult a városban a járványbizottság, melynek Keserü Ferenc apátplebános az elnöke. A járvány forrása a Duna és a rajta közlekedő hajók; a város közönségét főleg ezektől óvja a járványbizottság. A környékről több újabb koleraeset híre érkezett. Vörösmart, ahol egy asszony halt meg kolera-ban, közvetlenül a bélyei erdő mellett fekszik, a hol tudvalevőleg pénteken kezdődnek a nagy vadászatok Vilmos császár részvételével. A hatóságok e miatt fokozott óvatossággal járnak el és talán ennek köszönhető, hogy még sokkal több gyanus esetet jelentenek be, mint a mennyi tényleg előfordult.

Hajdaböszörményből jelentik: A néhány nappal ezelőtt jelentett koleraeset vak lármának bizonyult. Ezres Kovács Imre kolera nosztrasz betegségéből gyógyultán távozott a kórházból.

Budapestről táviratozzák: A székesfőváros közigazgatási bizottságának mai ülésén Magyarévits Mladen dr. tiszti főorvos felhárító esetről számolt be a kolera-hírekkel kapcsolatban. Elmondta a főorvos, hogy a napokban Pozsonyból harminc toloncot indítottak utnak Budapest felé. Még mielőtt vonatra ültek volna, az egyik kolera-gyanus körülmények közt megbetegedett, úgy, hogy azonnal kórházba is szállították. A pozsonyi rendőrség erre a helyett, hogy a többi toloncot elkülönítette volna, a kórház egyik orvosának abbéli nyilatkozatára, hogy a kórházba szállított embernek csak bélhurutja van, a huszonkilenc toloncot utnak indította Budapest felé, megfelelő rendőri kísérettel. Mikor a toloncok már utbaa voltak Budapest felé, a kórházi főorvos értesítette a rendőrséget, hogy a beteg tolonc felől még nem egészen biztos, le-

het, hogy nem bélhurutja, hanem tényleg toloncok van. A toloncokat ennélfogva Budapesten nagy előkészülettel várják, dezinficiálták és minthogy a toloncházban nincs a számukra hely, Magyarévits főorvos intézkedésére a vágóhídi barakkokban helyezték el őket, amíg az inkubációs idő elmúlik.

Magyarévits Mladennek ehhez a jelentéséhez hozzászólt Boda Dező dr. főkapitány is, aki kijelentette, hogy neki tudomása van erről az esetről és mivel ebben a pozsonyi rendőrség helytelenül járt el, a tiszti főorvossal együtt be is jelentette a belügyminiszteriumban.

Bécsből jelentik: A kolera-ban elhunyt Kasztelhuber osaladjának ma tett le az egészségügyi zárlata. Ma kellett volna kiszabadulniok a megfigyelőintézetből, de ezt az orvosi vizsgálat megakadályozta. Az orvosi vizsgálat ugyanis meglepő jelenséget konstataált. A két Kasztelhuber gyermek ürülékében nagy számú ázsiai kolera-bacillust találtak. A gyermekek ennek dacára az egész megfigyelési idő alatt jól érezték magukat és ma sincs semmi bajuk. Ugy látszik, az ugynevezett bacillushordókkal van dolgunk. Ezek fertőzőképes bacillusekat hordanak magukkal, anélkül, hogy maguk megbetegednének s akik így alattomban inficiálásoknak előidézői. A gyermekeket természetesen nem bocsájtották el.

Mármaroszigetről táviratozzák: Enyed Imréné, aki nyilvános házat tart fenn, szombaton éjjel kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. Némely esetben a rendőrség egész erélyét kellett alkalmazni, hogy a látogató fiatalságot a háztól távol tartsa. A rendőrség az orvos intézkedésére a házat hat napig őrizteti.

Budapestről jelentik: A fővárosban kolera-gyanus megbetegedés történt. A Király utca 70. számú házban Pless Róza kolera-gyanus körülmények között megbetegedett. Beszállították a Szent Gellért-kórházba.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros virilisei. Az igazoló választmány ma délelőtti Robitsek Ágoston dr. elnöklésével ülést tartott. Kimondotta a választmány, hogy e hónap 13, 14. és 15-ik napját tűzi ki jelentkezési végső határidőül azok részére, kik azt akarják, hogy adójukat kétszeresen számítsák és más, törvényes kedvezményeiket a virilisek lajstromának összeállításánál tekintetbe vegyék. Jelentkezni lehet az említett napokon 9-12 óra között Angel István doktornál. A törvényhatósági közgyűlésbe kerülő virilisek jogu bizottsági tagok névjegyzékét hétfőn tartandó ülésén véglegesíti a választmány a bejelentett igények és felszólalások tekintetbe vételével.

Folytatólagos sorrendje Arad város törvényhatósági bizottsága által szeptember 14-én d. u. 4 órákor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak: A földmivelésügyi m. kir. miniszteriumnak leirata a vágóhíd átalakítása és léghűtőnek építése tárgyában. Az építkezési bizottságnak előterjesztése a színháznak villamos vészlámpákkal való ellátása iránt. A belügyminiszter intézkvénye a városi tisztviselők és alkalmazottak fizetésrendezése tárgyában. Szikra Lénárd kérvénye lelkészi fizetésének rendezése és a nyugdíjra jogosított tisztviselők sorába leendő felvétele tárgyában. Kabdebó György dr. kérvénye orvos-tudori oklevelének kihirdetése iránt. Zima Tibor törvényhatósági bizottsági tag indítványa az építendő kulturpalota helyének megváltoztatása tárgyában. Avarffy Géza törvényhatósági bizottsági tag és társainak indítványa a kulturpalotának az Óvártérre való építése tárgyában. Az egyetem kórház-egyesületének segély iránti kérelme. A tiszti ügyész bemutatja Göncz és Katona óggal megkötött szerződést jóváhagyás végett.

Katasztrófa a Maroson.

— A csónak-közlekedés négy halottja. —
Bűnös mu'asztás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Néhány napi munka még és az Arad Ujarad közötti Maroshid büszke ivői alatt bonyolódik le a forgalom a Maros folyón és eltűnik Arad életéből az ókorra emlékeztető, a legprimítivebb csónak átkelés. Mielőtt az óriási pénzáldozatokba kerülő modern intézmény beékelődhetett volna a város intézményei közé, az elmúlásra szánt eszköz gyászos szerencsétlenség keretében mutatta meg, hogy az Arad és Ujarad közötti közlekedés micsoda istenkisértő veszedelem, kockázatos játéka az emberi könnyelműségnek és valahányszor az utasok rábizták magukat a gyenge csónakra, a tökéletlen intézkedésekkel körülvett átkelési eszközre, csak azért teheték meg, mert az emberi agy olyan, hogy nem gondol a feje felett lebegő és a lábai előtt ólálkodó veszedelemre. Ma délelőtt beteljesedett a végzet. Az egyik csónakban tizenhat személy foglalt helyet és négy csak holtan jutott — „a tulsó partra.” A rendőrségi nyomozás adatai szerint az átkelő csónakot egy járatlan és tapasztalatlan napszamosra bízták, a gyakorlott révészt hivatásától elvonták, a mindig nyüzsgő életű parton pedig az emberek szemeláttára négy emberélet pusztult el. Az ujaradi parton négy csónak állott üresen; a révészek ott egykedvűen, evezőjükre támaszkodva, nevetve és csak nagy későn észbe kapva, hallották a segélykiáltásokat, látták a vízbeesettek vergődését és nem mozdultak addig, míg négy ember szeméit örökre lezárta a halál.

A bíróságok feladata lesz a hiteles adatok, tanuvallomások alapján megállapítani: kit és mekkora mértékben terhel a felelősség azért a cinizmusért, amelylyel ezt az egész átkelési üzemet kezelték.

— A csónakok tulterhelése napirinden van, — vallotta ez a szerencsétlen napszamos, akinek a kezében csak akkora evező volt, hogy a Maros legcsekélyebb állása mellett sem tud vele feneket érni. Ujarad lakosága könyök hullatásával siratja a katasztrófa áldozatait és elkeseredetten emlékezik meg azokról, akiknek feladata lett volna ezt a sötét gyászt távol tartani.

A négyszeres halállal végződő eseményről a következőkben számolunk be:

A csónak-átkelés

Délelőtt tizenegy óra körül a Maros-parti révzél az élet megélénkül. Ujaradról piacra jött árusnók eddigre már tudták a behozott jószág, elvégezték bevásárlásaikat és tömegesen igyekeznek hazafelé. Szakadatlanul nagy tiherral közlekednek ez időben a két part közötti Herold Antal csónakjai, melyek az átkelés-t bonyolítják le. Sietős, sűrű az út, a déli harangzóra ebédet is kell főzni és ki vigyázna arra, hogy hány emberrel ül több ebbe a törékeny alkatmányba, mely, csodák-csodája,

hosszu éveken át megfelelt az igényeknek és a megszokás hatalmánál fogva még csak gondolatát a veszélynek sem ébresztette az emberben. Kis vizállás, nagy vizállás, zugó-zajongó hullámok, áradat és jégzajlás mindegy volt az ujaradi átkelésnél. Soha sem volt baj. Ezért azt hitte mindenki, hogy nem is lehet baj, ezt hitte tehát Herold Antal is, aki megfellebbezett arról, hogy 1908. év július 2 ikán kiállított engedély okiratában a vízjogi hatóság határozottan kikötötte és megparancsolta, hogy egy-egy csónakban legfeljebb tizenöt személy foglalhat helyet teher nélkül a két révészszel és a csónak csak úgy terhelhető meg, hogy abból harminc centiméternyi rész szárazon maradjon. Ez a megterhelés is túlsó sok, de az idők igazolják és baj nem történt.

Nem mulasztotta el a hatóság azt sem megparancsolni, hogy az evezésben és kormányzásban jártas egyének, számszerint kettő, vezethetik csak a csónakokat. Ez a megbagyás is fontos és éppen a mai katasztrófa mutatja, hogy emberek életével játszani, azt könnyelműen kockára tenni úgy is lehet, ha az ember megakarja takarítani a réven azt, amit kiad — a vámon.

A kísérelt „evezős.”

Ma délelőtt, a tizenegy óra tájt indult egyik csónakon, tudniillik könnyelmű módon hagyták figyelmen kívül mindazt a korlátozást, melyet a hatóság ezért állított fel, hogy az ujaradi csónakátkelő forgalmat igen tisztességes haszonnal, de lehet őleg emberhalál nélkül bonyoltsa le a bérlet.

Ebbe a csónakba például beszállt tizenöt ember, akik közül tizenkettő ült, három állott. Tizenhatodik volt a révész. Há révész, evezős, vagy kormányos lett volna! De egyik sem volt. Nikin Jánosnak hívják ezt a napszamos, akire tizenöt embernek az életét rábizták, míg a szélsőséges Maros folyó piszkos vizén őket szállítja. Napszamos, kisegítő napszamos ez az alacsony termetű, gyenge erejű, rosszul táplált ember, aki gyakorlatlan, tapasztalatlan és bizonytalan az evezőkezelésben. Ha egy egy állandó evezős hiányzott, akkor őt hívták, hogy segítsen. De mindig csak másodmagával lett volna szabad a vízi utat megtennie. Az engedély okiratban aláhuzottan van ez így megírva.

Bűnös haszonlesés.

Az üzlet azonban olyan, hogy az magáté, is megy, mert monopólium, konkurrencia nélkül való. Azt senki nem ellenőrizte. És miért ne huzzon le az ember egy rókáról két bőt. Megteszi, ha lehet. Herold Antal bérlet is megvette. Cserepet hordatott. A kossi cédajárt a lerakó helyre és hogy minél többször forduljanak a lovak, gyorsítani kellett a lerakást. Ehhez igen sok emberkére kell. A napszám drága, az embert fizetni kell, azért a jó gazda ott takarékoskodik, ahol lehet, még akkor is, ha így spórolni — halált jelent. Mirek minden csónakra két ember? Elhajtja egy is. A másik menjen cserepet lerakni. Így is történt ez ma délelőtt. Arról a csónakról, mely tizenegy óra tájt n volt tizenöt emberrel indulandó, hiányzott a régi, begyakorolt és állandó révész, Gulyás Flórián, mert Herold parancsára ő és a többi csónakokról is egy egy evezős cserepet raktak le a parton, noha a vizen lett volna a helyük. A csónakon — mint mondottuk — Nikin János, a kisegítő napszamos maradt.

A csónak még nem indul. Nikin nézegeti az evezőjét. Rázza a fejét, mert sehogyse tetszik neki, hogy olyan fene kurta és a jé-

szág. A sekély parton is alig ér ve'e feneket.

Utban a halálcsonak.

De mégis megindulhatott. A csónakot elköti Nikin a partról, ráugrik és ellöki evezője segítségével a partról. A folyó hátán csak ez az egyetlen jármű siklik tova, a tulsó partra üres csónakjaik mellett ásitóznak a révészek.

Néhány evezőcsapással a csónak öt hat lépésnyire jut a folyóba és ugylátszik, hogy nyilegyenességgel keresztben várja át a folyót, hogy a tulsó partra jusson. Csendes a víz folyása, a levegő ma dnm mozdulatlan. A Maros vizállása oly alacsony, hogy az ujaradi partról a folyó közepéig nagy zátonyok láthatók, de ezek a szalmapapírgárral szemköt emelkednek ki a vízből és így a jóval feljebb lévő átkelést nem akadályozzák. A csónakban tizenkét személy ül és három áll.

Aki sokat jár vizen, az tudja, hogy a víz soha ki nem tanulható, annak tükrei vannak, melyeket ellesni csak hosszú évek során át lehet és azért csak tapasztalt emberre bizza magát az, aki csónakba ül. Azt azonban mindenki tudja, hogy a csónakban álló ember kész veszedelem a többire nézve. A szél egy szempillantás alatt megerősödik és az átkelő ember testének hossza a szél erejét megsokszorozza. Belekapaszkodhatik és igen tekintélyes ellentállást fejt ki. A Nikin János csónakjában három jól megtermett férfi állott. Előzékenyen átengedték az ülőhelyeket a nőknek, őket pedig, noha nem lett volna szabad, engedték állni. Mikor a csónak már hat hét lépésnyire a folyó hátán volt a partról, szél kerekedett, bele fogódzott a három álló alakba és a csónakot kitérítette az ujaradi partra merőleges irányból. A csónak orrán álló Nikin János tehetetlenül vergődött rövid evezőjével. A csónak belekerült az aradi parton elég rohamos vízfolyásba és feltartózhatalanul vitte a folyó a városi ingyen uszoda felé.

A rómület perccel.

Az utasok azt hitték, hogy a révész csak nagyobb kerülőt tesz és kedvező mederbe jutva átvág a kellő utra. A tulsó parton bámszkodó révészek... azok nem hittek semmit, csak nézték nevetve a Nikin vergődését, és aztán tovább beszélgettek — a tegnapi bucsuról. A csónakot pedig vitte a víz és az egyre erősödő szél pedig hajtotta tovább a városi fürdő felé. Mikor ennek a keleti sarkát elérte és a fejét vesztett révész utolsó erőlködése dacára sem jutott bele az átkelő utba, a bentülőkön nagy félelem s rettegés vett erőt. Látták, hogy veszedelemba kerültek, mert az uszodától ötven lépésnyire van kikötve Benkess Részó malomtulajdonos 3. számú malma. Ha ennek forgó kerekai alá kerül a csónak, ember élve nem menekül meg.

A fölfordult csónak.

— Élet halál harc. —

Par pillanat és a katasztrófa elkérülhetetlen. Zírzaros lárma, jajveszékölés és segélykiáltás. Az asszonyok kendőkkel intenek a tulsó parton álló révészeknek, sirva könyörögnek, segítségért kiáltanak.

— Hilfe, segítség, jöjjenek át hamar, halaltszik összevisszaságban; de a tulsó parton nem mozdul senki. Az izgalmas félelem eszt veszi az embereknek. Felugrálnek a helyükről és még nagyobb veszedelmet sziditanak magukra.

Végre elindul egy csónak az ujaradi partról.

— A Miska nevű révész ült rajta, — mondta Nikin János a rendőrségen, — de hiába kiabált nekik. A folyó közepéről már

lól látható, hogy szerencsétlenség lesz, de nem jött segítségükre, hanem átjött az aradi partra.

Ennek a jellemzésére nem kell titát fogyasztani. A szivtelen ember ellen megindítják az eljárást. A veszélybe került csónak futott, rohan a malomnak, a biztos pu ztulásba. Az uszoda mögött a vízfogónál megtört hullámok felkapják és valósággal neki zudították a katógó malomkeréknek, mely méltóságos lassúsággal forduló lapátjaival, mintha elnyelésre várná a víz zsálmányává vált csónakot és a benne ülő, halálra vált embertömeget.

A veszedelem soha se érheti el a tetőpontját. Mikor a habokkal hiába küzdő révész lehanyatló kezéből már-már kiesett az evező, a csónakban lévő egyik férfinék, — hogy ki volt, még nincs megállapítva — pokoli ötlete támadt.

Felkapott egy ülődeszkat és evezni kezdett vele.

— Mit csinál szerencsétlen, kiáltott rá a révész; ellenkezőleg dolgozzék.

— Ne adjon parancsot, — felelt vissza a büszke magyar, aki még a halál torkában is nagyobb urnak képzelte magát egy napszámosnál és kettőzött erővel segítette a társai biztos pusztulását.

Az Alsómarospart 11. számú háza alatti partrészen van kikötve az a malom, mely felé a halálra szánt utasokat a víz és szél sodorta. A malom ajtai zárva voltak, a belül dolgozó molnár nem vette észre a közelgő csónakot. A parton trilláló Debreczeni Lajos rendőr jutott legelőször tudatára annak, hogy ha a csónak a malom kerései alá kerül, menthetetlenül elpusztul mind a tizenhat ember. Rohanva futott le a malomba vivő deszkapadlón a malomba, s tekiáltott az ablakon. A molnár ajtót nyitott.

— Állítsa meg a malmot, mert különben emberhalál lesz, — szólt a rendőr. — Egy csónak rohan a malom felé.

Berkesz átértette a helyzetet és néhány másodperc múlva megállott a malom keréke.

A városi fürdőből egy tizenkét esztendő gyermek, Fekete Gusztáv ugyanabban a pillanatban Keresztes János fürdőört serkentette segítségre. Az ör csáklját ragadott és a parton futott a malomhoz, hogy a csákljával a partra huzza a csónakot. A segítségre siető emberek jóakarata, áldozatkészsége azonban csak részben vált a csónakban ülők hasznára.

A malmot hatalmas, két ujjvastagságu szemekből kovacsolt lánc erősíti a parthoz. Mikor a csónak csak néhány evezőcsapásnyira volt a malomtól és a halálra szánt emberek ösztöne arra készítette, hogy menekülését mindenki maga keresse, egyszerre mindannyian a csónaknak azt a részét akarták elfoglalni, mely legelőbb volt a lánc közelébe kerülendő.

Ennek a természetes törekvésnek négy emberhalál lett a következtés. A csónak egész hosszával fordult a lánc hosszának. Egyik a másik hátán át nyújtotta a kezét, hogy a láncot elérje és akit az erősebb visszanyomott, az az előtte álló vállába kapaszkodott. Isonyatos, le nem írható küzdelem fejlődött ki, mely azonban csak egy szempillantásig tartott.

Ketten-hárman elkapták a láncot, kiemelkedtek ennek segítségével a csónakból, ez pedig ment tovább még vagy öt lépést s megakadt a malom kerékét védő vízfogó gerendában. A csónak ebben a pillanatban felborult. Velőtrázó sikítással, jejjatással és sirással teit meg a levegő. Majd egy irtózatlan csendes pillanat következett. A csónakban ülők valamennyien a vízbe estek.

A mentés.

A partról ekkor már többen észrevették a katasztrófát. A már említett Debreczeni rendőrön és Keresztes fürdőörtön kívül ott termatt Eisele Ferenc kerületi biztos, Bergesz János malomtulajdonos, Holubán János lovasuti kocsi és hozzáálltak a mentéshez.

A csónakban ülők közül tizenketten élve menekültek meg. Schmidt Miklós, ismét posta, a „Dudelsaklied“ írója, Schlesinger Lipót, az ujaradi söröző aradi képviselője, Klug Konrád, azik a lánc segítségével mentettek meg életüket. Mikor Schmidt felkapaszkodott a malom padlójára, azonnal hozzáállott maga is a mentéshez.

Valóságos esodaszamba v. háló. Geck Lőrincné megmenekülése. A csónak fara melletti ülődeszkan foglalt helyet harmadmagával. Mellette ült egy román suhanc és Sorgye Anna 32 éves hajadon. Mikor a csónak felborult, Geckné alá került, de annyi ideje volt, hogy egyik kezével elkapja a kerékvédő gerendát. A mellette ülők ő belé akartak kapaszkodni, de azalatt egy másik asszony meglökte a láncba fogódzó Schlesinger Lipótot, aki visszaesett a vízbe. Schmidt hirtelen utána kapott és kihuzta. Mikor Schlesinger egy erő lendülettel újra elkapta a láncot, ez megütötte a Gecknéba kapaszkodó román suhancot és Sorgye Annát úgy, hogy azok ösztönszerűleg eleresztették az asszonyt és ez addig tudta magát tartani a kerék apaton, míg megmentették. A suhanc és a leány visszabuktak és elmerültek.

Fáradhatatlanul dolgozott a kicsi mentő csapat. Maga Bergesz molnár hét embert mentett meg. Kolb Rózát, Geckné, Klug Konrádot, Herman Erzsit, Finszter Józsefnét, Blech Fülöpnt és Szűcs Jánosét. A többiek is derekasan és elismerésre méltóan végezték emberbaráti kötelességüket. Eisele őrmester Biringerne nevű asszonyt huzta ki a vízből.

Részletek a halálküzdelemből.

— Egy szemtanu elbeszélése. —

— Szivettépő jelenet játszódott le abban a pillanatban — beszéli egy szemtanu — mikor a csónak felborult és annak valamennyi utasa a vízbe fordult, egy kilencvenkét éves aggasztyán kivételével. Nagel Györgynek hívták a pátriárkai kora dacára hatalmas termetű, szorgalmas, munkáséletű aggot. Cipésmesterséget folytatott Ujaradon és ma reggel hatvanöt esztendő fia, Nagel Antal társaságában jött Aradra egyet-mást bevásárolni. A tizenegy órakor induló csónakra ültek mindketten. A szerencsétlenség pillanatában az apa a csónak elejébe ült, közvetlenül a harminc centiméter magas vas védőkorlát mellett. Mikor a csónak felborult, Nagel György oldal bukott, de a ballába megakadt a vaskorlátban. Fejjel került a vízbe, melybe egész bokáig merült alá. Fia is életveszedelembé került.

— Mentsek meg az apámat, hol van az apám? — kiáltotta kétségbeesetten. De mire a segítők az aggasztyán megmentésére siettek, az ősz ember megfulladt. Ő az egyetlen a négy halott közül, akinek a hulláját a szerencsétlenség órájában partra tudták hozni.

A román fiu, Sorgye Anna és egy tizenkét esztendő fia nyomtalanul tűntek el a habokban.

A parton ekkor már igen nagy embertömeg gyűlt össze és a bámészkodók között akadtak olyanok is, akik a megmentettek ápolásához láttak. Mikorra már négy halottja volt az irtózatlan katasztrófának, akkorra az ujaradi partról és elindult egy csónak. Utközben azonban homok zátonyra juolt és csak akkora érkezett

meg, mikorra a megmenekültek parton voltak. Annyiból állott a segítsége, hogy felvette Szűcs Jánosét és Blech Fülöpnt és átszállította Ujaradra, a honnan a szerencsétlenül jártak kocsin szállították haza.

A rendőri vizsgálat.

— A halottak. —

Időközben telefonon értesítették a rendőrséget a szerencsétlenségről. Beretz Ferenc rendőrkapitány, a büntügyi osztály veze ője, Vozáb József ügyeletes rendőrtiszt, Tisch Mór dr. főorvos, Prohászka László dr., Hecht Adolf dr. és Kabdebó György dr. tiszt orvosok jelentek meg. Az orvosok megvizsgálták a megmentetteket és megállapították, hogy egyiknek sem történt komolyabb baja. Megállapították azt is, hogy Nagel György fulladás által halt meg. Beretz kapitány intézkedett, hogy a hullát az alsó temető hullaházába szállítsák. Azonnal letartóztatta Nikin János révést és elrendelte, hogy a rendőrség a nyomozást rögtön irdítsa meg. A megmenekülteket délutánra idéztette meg és ezek vallomása alapján fog intézkedni a felelősséget viselőik ellen folytatandó további eljárásról is. Beidéztette Gulyás Flóriánt, azt a révést, akinek Nikinnel együtt a csónakot vezetni kellett volna, de Herold parancsára cseréplerakással foglalkozott a katasztrófa idején.

Délután két órakor a büntügyi osztály egész személyzete megkezdte a kihallgatásokat.

Megállapította a rendőrség a kihallgatott tanuk vallomásából, hogy

a katasztrófának négy halottja van:

1. Nagel György, akit fia, Temes vármegye alispánjának és Arad polgármesterének engedelmével Ujaradra szállított, hogy ott temettesse el.

2. Sorgye Anna, kinek holttestét ma délután három órakor fogták ki Ujarad határában.

3. Egy román suhanc, kinek sem nevét, sem egyéb személyes adatait biztonsággal megállapítani nem lehetett. Jelentkezett délután Bugovics Konstantinné nevű vingai asszony, aki elmondotta, hogy tegnap felfogadott egy pásztort, husz korona foglalt adott neki és akit mára várt helybe. A suhancnak a vízből kifogott tarisznyájáról azt állította, hogy véleménye szerint azé, aki hozzá pásztornak szegődött, de a nevét nem tudta megmondani.

4. Egy tizenkét éves fiu, akiről minden adat hiányzik.

A vádlott és tanuk vallomása.

Elsőnek Gulyás Flóriánt hallgatták ki. A következőkép vallott:

— Heroldnál vagyok révész. Nyolcan vagyunk révészek és négy csónakon járunk, úgy, hogy minden csónakra egy kormányos és egy evezős jut. Többször előfordult, hogy Herold egy evezőst magához hivott és kisebb megbízásokkal látta el, úgy, hogy azalatt az idő alatt a társai egyedül vezette a csónakot. Így történt ma is. Herold minden csónakról egy evezőst magához rendelt, hogy házfűdő cserepet segítsenek a kocsirol lerakni. Társam is ezek között volt és még a cserepet rakták, magam eveztem a csónakkal. Időközben lerakva a kocsi cserepet, társam visszajött a csónakhoz és újból velem jött. Mikor új kocsihoz hoztak téglát, figyelmeztettem társamat, hogy Herold ur parancsát teljesítse és menjen téglát hozni. Ő nem akart menni és engem küldött. En el is mentem, de figyelmeztettem őt, hogy egyedül ne induljon el, mert ő nem régi révész és nem is rendszeren van alkalmazva, hanem mint kisegítő s így nem oly jártas a csónak vezetésében. Figyelmeztetésem dacára azonban mégis átment az aradi partra. Megjegyzem, hogy Herold úgy adta az utasítást, hogy az alatt, míg a négy ember dolgozik, mind a négy csónakkal egy-egy révész járjon. A hal-

esetből semmit sem láttam, mert Herold udvarán dolgoztam és csak akkor tudtam meg az esetet, amikor a csónak már felborult. Társam rendes körülmények között részeg, mert igen iszákos ember, a mai napon, bár észre lehetett venni, hogy ivott, ittás állapotban azonban nem volt.

A szerencsétlenség közvetlen okozóját, Nikin Jánost hallgatták ki ezután, aki így vallott:

— Ma reggel fél öt óra óta teljesítettem szolgálatot az Ujarad—Arad közötti csónakjáron. Reggel nyolc filter ára gabonapalinkát ittam, teljesen józan voltam. Herold Antal engem csak szükség esetén szokott, mint révész alkalmazni és napszám szerint fizet. Igen gyakran megtörtént, hogy Herold utasítására csak egy evezős vezette utasokkal a csónakot és sokszor ugyancsak Herold parancsára csak magam eveztem, mert társamat rövidebb-hosszabb időre Herold más munkára rendelte. Így történt ez ma is, midőn Herold minden csónakról egy-egy embert magához az udvarra rendelt, tetőcserep berakáshoz. Az általam vezetett csónakról nekem kellett volna mennem, de én vonakodtam, mire társam, Gyulás Flórian, ki már régi és nálam járatosabb révész, ment el.

A szabályok értelmében tizenkét személynél többet egy csónakba felvenni nem szabad, mert ennyi ülőhely van. Ennek betartását Herold fölünk, evezősöktől sohasem követelte, türte akárhányszor, hogy 15–16 személy is szorongott a csónakban, dacára, hogy látta, hogy többen vannak rajta. Tegnap ő maga in tézkedett, ő szedte a jegyeket és látta, hogy sokszor husz ember is volt egy-egy csónakban. Sőt, akárhányszor megtörtént, hogy Herold maga a csónak mellett állott és gyömöszölte a csónakba az utasokat, noha 12 személynél már többen voltak a csónakban.

Ma délelőtt 11 óra tájban Ujaradra akartam átvinni a csónakot. Egyedül eveztem és mert két férfi állott és az erős szél az által erősebb támpontot nyert, csónakom orra kifordult, az árba került, mely ezt lefelé sodorta. Én többé az árral megküzdeni nem tudtam és mert rövid kormánylapátom volt, azzal feneket érni nem tudtam. Az ár a csónakot a malomhoz vitte, felborult, mindnyájan a vízbe estünk. A mikor a közeledő szerencsétlenséget láttam, én és a csónakban ülők kiabáltunk. A Maros közepén épen az aradi part felé úras csónakkal evezett egy Miska nevű révész és az ujaradi parton állott két, Mitlós és Gyuri nevű révész, de egyik sem mozdult.

Bergesz Rezső molnár, aki hét embert mentett meg, elmondotta, hogy a vizállás ma nagyon gyenge volt, a szerencsétlenség idején, és az evezés könnyű.

— Kétségtelen, — ugymond — hogy a csónakot oly egyén evezte, aki ahhoz nem értett. Ő öt év óta járja a Marost és így nyugodt lelkiismerettel mondhatja, hogy a szerencsétlenséget el lehetett volna kerülni, ha hozzáértő ember van a csónakon.

Az eddig kihallgatott többi tanu egyes részletekre adott felvilágosítást és egyértelműen vallották, hogy a kiabálás dacára segítségre a túlsó partról a révészek nem jöttek.

Nikint a rendőrség fogva tartja.

Herold bérlő nyilatkozata.

Herold Antal, a rév bérlője a szerencsétlenségről, s annak okairól a következőképen nyilatkozott:

— Apám 45 évig bérelte az ujaradi révátkelet. Ez alatt a hosszú idő alatt egyetlen egyszer sem történt komolyabb szerencsétlenség. Az én bérlési időm alatt sem történt ezideig semmi baj. Különös, sajnálatos véletlen, hogy a mai szerencsétlenség a bérletem utolsó hónapjában történt. Ugyanis körülbelül egy hónap múlva megszűnik a bérlés, minthogy akkor az ujaradi vashidat átadják a forgalomnak. Ami magát a szerencsétlenséget illeti, annak előidézésében engem nem terhel semmiféle mulasztás. Mindig szigorúan őrködtem azon, hogy emberek a szabályokat betartsák. Szigorú parancsot adtam nekik, hogy a csónakot csakis két ember vezetheti és semmiesetre sem szabad annak elindulni, amíg két révész nincs a csónakon.

Ma délelőtt hosszabb ideig kint voltam az átkeletnél s akkor minden a legnagyobb rendben ment. Hogy a szerencsétlenség megtörtént, csakis az illető kormányosokat terheli ezért mulasztás. Nemcsak, hogy egy ember vezette a csónakot, de a szerencsétlenséget előidéző kormányos nem nagyon érthetett a csónak vezetéséhez. Az illető ugyanis idegen ember, nem tartozik az én alkalmazottaim közé. A révészek között ugyanis nagyban divik az a szokás, hogy a déli órákban, amikor a forgalom kisebb arányu, átengedik helyüket másoknak, s ők ezalatt pihennek. Most is így történt. A dereglyét vezető ember sz egyik révésznek az ismerőse. Én ugyan mindig kikeltem ez ellen a szokás ellen, meg is tiltottam ezt embereimnek, de nem tudtam ellenőrizni őket, mert ezt a szabálytalanságot csak olyankor csinálták, amikor én nem voltam jelen.

Jeszenszky Sándor Aradon.

— Látogatás az államtitkárnál. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

A ma esti korzót — szép, lebilincselő nyárvégi korzó volt — a Központi terraszáról Magyarország politikai életének egyik legnevezetesebb embere kísérte szemmel. Beszédek nem szokott tartani, a parlamenti folyosók adomái közé nem igen szövődik az ő neve s mégis alig van a minisztereken kívül olyan, akit nála nagyobbak, hatalmasabbnak tekintenének. Külsőre igen kedves, gondozott fehér bajusza, piros arcu ember a korzónak ez a nevezetes szemléltője: Jeszenszky Sándor miniszterelnökségi államtitkár. A legutolsó választás idején az ő keze irányította annak a hatalmas választási küzdelemnek apparátusát, amely a nemzeti munkapárt fényes diadalához vezetett s amelynél a győzelem tökéletessége, imponáló sikere sokban az ő taktikai tehetségének pihenő nélkül való munkájának volt köszönhető.

Most pihen a választási hadjárat vezérkari főnöke és — kurát tart. Aradra jött, hogy Opre Péter dr. vizgyógyító módszerével frissítse az idegeit, izmait. Nem igen látszik meg rajta, hogy kurára lenne szüksége, — de akármiyen hatalmas, nagyerejű ember, még Jeszenszkynek is vannak idegei...

A Központi szállóbeli lakásán volt, amikor — még az esti korzót megelőzően — fölkerestem. Igazi, jókedvű előzékenységgel fogadott, a miben nyoma se volt annak a rezervált kedveségnek, amelylyel nevezetes emberek néha a sajtó embereivel intervjúnak állanak.

— Mielőtt Aradra jöttem, az a kérdés izgatott, hogy van-e itt kolera-veszedelem, vagy nincs? Telefonáltam a belügyminiszteriumba, hogy hogy állunk a kolerával. Onnét azt üzenték, hogy a veszedelem meglehetősen komoly: nyolc ázsiai kolera-esetet konstataáltak, a járvány tehát már befészkelte magát. Arad azonban — így mondták, — egészen érintetlen terület, s nyugodtan mehetek le.

A beszélgetés során hamarosan Jeszenszky veszi át a kérdező szerepét. Élénken érdeklődik a munkapárt felől, miközben nagy dicsőreittel szól a gyönyörű diadalról, a melyet az aradi munkapárt Tisza István gróf nevével aratott a képviselőválasztáson, s örömmel hallja, hogy a párt a választások után is fentartotta szervezetét és alkalmat fog találni, hogy erejét, összetartását ezután is érvényesítse.

— Nem először van Aradon Méltóságos uram?

— Dehogyan. Harmiac esztendővel ezelőtt voltam először itt. Nem akarom azt a frázist használni, hogy alig ismertem rá. Szépen épült,

diszes nagyváros lett, a melyben az ember az első pillanatban otthonosan, jól érzi magát. Az utóbbi időben különösen nagy lendületet vehetett az építkezés, — amint az új, tiszta épületekről látom.

Elmondja, hogy tegnap nagy sétakocsizást tett, közben megnézte az ereklyemuzeumot, amelynek gazdagsága s vonzó érdekességei meglepték. Látta a parkokat, többek között a Baross-parkot...

Aradi ember fejében az ereklyemuzeum és a Baross park hamar az eszmetársulás útjára hozza a városnak egyik legaktuálisabb témáját, a kulturpalotát s annak elhelyezését. Elmondom neki, hogy a szabadságharcú muzeum kincsreit legközelebb impozáns kulturpalotában fogják elhelyezni s hogy ezt a palotát a Baross-park egyik szögletén akarják elhelyezni. Hozzáteszem, hogy a törvényhatóság és a polgárság egy része ez ellen állást foglalt és mozgalmat indít, hogy a parkot megmentse.

— Lehetsé tudnom erről Méltóságod véleményét?

— Hát szerintem valóságos vandalizmus lenne, ha a palotát odatennék. Az is, ha a szép park egy részét kiirtanák, meg az is, hogy ilyen monumentális épületet olyan mély helyre eldugnának.

Az érdeklődést, amellyel a városnak mindennemű ügyei iránt kérdezősködik, siettem kielégíteni. Elmondom, hogy milyen nagy a pótdó s hogy milyen sokba kerülnek a városnak kulturintézményei.

— Különös ez, amelyre a mi országunkban sok példát találunk. Szegény az ország, szegény a társadalom, amelynek a legszükségesebb kulturigények kielégítésében se szabad elfelejteni, hogy csak addig nyújtózhatik, amíg a takarékos ér. A ferdeségek közül, amelyek ennek ellenkezője miatt születnek, most láttam egy érdekeseget. Stubugán, ahol huszonkét-huszonöt házból áll a község, olyan járásbírósi palotát építettek, hogy az Pestre is beillenek. S a fényes járásbírósi palota mellett, — vagy a miatt — 475 százalék a községi pótdó...

Mindonféle ügyeken keresztül szó jut a román nemzetiségi politikáról. A híres memorandum pör közvadásza s később Bánffy nemzetiségi ügyosztályának vezetője kiváló korifeusa ennek a kérdésnek. De most csak röviden nyilatkozik.

— Tudom, hogy Nagyszobon mellett az utóbbi időben Arad egyre erősebb nemzetiségi központ lesz. Azt hiszem, része van benne a Tribuná-nak, amelynek iránya jobban tetszik a románoknak, mint a többi újságok, teszem a Foia Poporului, meg a Gazeta Transylvaniei. A Stribunát most is Russu-Sirianu szerkeszti?

Meglepetve hallja, hogy Russu-Sirianu János már meghalt s kérdi, ki a mostani szerkesztő.

Majd az aradi emberekről beszélgetünk. Legelőször Urbán Iván főispánról érdeklődik, és sajnálja, hogy nem találta itthon.

— Mikor jön haza? E hét végéig maradok Aradon, és sajnálnám, ha addig nem találkoznánk vele.

Végül elmondja, hogy jól érzi magát, a kuráját megkezdte, s különösen jól tesz neki, hogy minden annyira tetszik a szemének Aradon.

— Különösen a korzó... Vasárnap este megnéztém, hát az igazán gyönyörű korzó volt.

— Nézze meg akkor, méltóságos ur, a ma estit is. Mert nálunk a hétköznapi korzó egész más, mint a vasárnapi. Ez is szép, de annak egész új bájai vannak.

— Igen? No, akkor megnézem...

Meg is nézte. Elegáns aradi asszonyok, eleven leányok, s azok kísérői nem is sejtették,

hogy micsoda érdeklődéssel figyelik őket a nagy ur, nemrégiben a mandátumok királya: Jeszenszky államtitkár.

Meg kellett volna kérdezni, hogy tetszett-e neki. De az újságírói illendőség még az ilyen szeretetreméltó emberrel szemben is tiltja, hogy egy napon kétszer zaklassák.

A városok kongresszusa.

— Tanácskozás Temesvárott. —

Távíráti tudósítás.

Arad, szeptember 12.

A magyar városok országos kongresszusa és a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereinek értekezletére vasárnap este gyülekeztek össze Temesvárott a városok képviselői. A vendégek egy része már délután, nagyobb része azonban este érkezett Temesvárra, mely szokott vendégszeretettel fogadta a küldötteket.

Temesvár város vasárnap reggelre zászlódiást öltött. A főtéren és a városházán villamos tranzparensek voltak, hogy a dalárdák által hétfőn este rendezett monstre szerenádnak alkalmával az ünnep fényét emeljék. Aradot Varjassy Lajos polgármester, Lócs Rezső gazdasági tanácsnok és Virágh Lajos főmérnök képviselték.

A tanácskozás legfontosabb részei ezek voltak:

Szentpály István miskolci polgármester terjesztett elő indítványt a városok központi hitelintézetének felállítására ügyben. A múlt évben Budapesten az összes városok kongresszusa ugyanis elhatározta, hogy a „magyar városok központi hitelintézetének” felállítására iránt a kezdeményező lépések megtételesek. A később Kassán tartott kongresszus esatlakozott ehhez a mozgalomhoz, kimondva, hogy a maga részéről helyesnek tartja a hitelintézet felállítását. Ennek alapján többeszer tartottak értekezletet. Egyes városok már jegyezték is részvényeket. Így Szabadka és Pécs 300 000 koronát, Győr és Szatmár 200 000 koronát. Ezzel azonban a terv még nem valósítható meg. Mindenekelőtt szükséges, — ugymond — hogy egy nagy pénzesoport részvételét biztosítsuk. A bank felállításának elősorban eszja volna a városok hitelgényeinek kielégítése. Indítványozta, hogy az értekezlet hatalmazzon fel egy bizottságot, amely érintkezésbe lép a kormányval a támogatás biztosítása érdekében, valamint konkrét formában megállapodásra jut a konzorsiummal és a megállapodás pontjait az értekezlet elé terjeszti.

Az értekezlet a javaslatot elfogadta és Telbisz Károly dr. indítványára Szentpálynak az a kérdés körül kifejtett tevékenységéért köszönetet szavazott.

Az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz, melyben kéri, hogy a bankszabadság meghosszabbítása alkalmával hasson oda, miszerint az osztrák-magyar bank vegye fel ügykörébe a községek és városok hitelügyeinek kielégítését.

Hauke Imre zombori polgármester indítványt terjesztett elő a városok részére tervbe vett állami segélynek egy összegben leendő kiadása tárgyában.

Rimler Károly nagyváradai polgármester és Gál Gyula komáromi tanácsnok hozzászólása után az indítványt elfogadták.

Sopron szabad kir. város meghívása folytán az értekezlet elhatározta, hogy a jövő évi értekezletet és kongresszust Sopronban tartják meg.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

Ötszáz tanács. „Az Üzlet” nevű kereskedelmi szaklap, mely Radványi László dr. kitűnő szerkesztésében jelenik meg félhavonként, amely lap szellemes és hasznos tartalmával állandóan sok értékes olvasmányt nyújt főnöknek és alkalmazottnak egyaránt, igen ügyes és tetszetős kiállítású kis könyvet ad most olvasóinak ajándékol. „Ötszáz

jótanács modern kereskedőknek” a könyvnek a címe. Az ötlet, hogy okos tanácsokat, aranyigazságokat adjunk kézre igen praktikus, a jó ötlet pedig seholsem érvényes olyan gazdaságosan, mint éppen a kereskedelemben. Érdeklődőknek a lapból ingyen küld mutatószámot „Az Üzlet” kiadóhivatala, (Budapest, VI Podmaniczky utca 57.)

* Az élet meghosszabbítására nincs jobb szer, mint a vigaszt és kacagást. Aki eleget szórakozik és szórakozásait ügyesen megvalósítja, az többet használ velő az egészségének, mintha kilószámra eszi az orvosságot. Az ügyes megválasztás persze azt jelenti, hogy a szórakozás megfelelő legyen és aránylag mégse kerüljön sokba. Ebből a szempontból az Uránia egyike a legjobb szórakozó helyeknek. A tanulmányos és szórakoztató képek sorozatát olyan kitűnő mulattató képek tarkítják, hogy az egész előadás alatt jókedv és vigaszt uralkodik a nézőtérén. Különösen kitűnő számokkal van képviselve a humor a mai előadás műsorán. A közönség még a színházból való távozása után se tud szabadulni a kacagtatóan groteszk helyzetektől keletkező hangulattól. 241

Hármas öngyilkosság.

— Életunt aradi kereskedő-segéd. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Vasárnap délután három órakor jelentették a rendőrségen, hogy az ótmetű mellett, a sporttelep közelében Glück Károly mészáros három hogiya szénája kigyuladt. Ugyanakkor jelentették azt is, hogy ugyanott Szerendán György vaskereskedősegéd öngyilkos kísérletet követett el. A tűzoltók és mentők erre azonnal kivonultak a helyszínre. Ekkorra azonban a tűzoltóknak nem akadt dolguk, mert a tüzet időközben lokalizálta a környékbeli lakosság. A mentők Szerendán György 27 esztendő aradi illetőségű vaskereskedő segédet súlyos sérülésekkel borítva találták a helyszínén. Hecht dr. hatósági orvos a fiatalembert azonnal beszállította a kórházba, segíteni azonban nem lehetett rajta. A ig szállították be a kórházba, meghalt.

Szerendán György szerelmi bánatában határozta el az öngyilkosságot. Vasárnap dél után kiment az ótmetűbe és ott szublimát oldatot vett be, még pedig a nyomozás adatai szerint olyan nagy mértékben, hogy ez magában is előidézte volna a halált. Ugy látszik azonban, hogy a fiatalember öngyilkossága sikeréről biztosítani skarta magát, mert borotvával a torkába metszett, aztán bebújt egy szénaboglyába és magára gyújtotta. Az égési sebek azonban nagyon fájtak, mert elfutott és a borotvával többször a torkába metszett. Mikor még erre se vesztette el az eszméletét, az égő boglyára akarta vetni magát, ebben azonban a tűz láttára odasielő emberek megakadályozták.

Szerendán Györgyöt szerelmi bánat kergette a halálba. Ez látszik szüleikhez intézett leveléből, mely a következő:

Drága Édesanyám, Bátyám és Nővérem!

Fogadjátok leghálásabb köszönetemet jószívűségtekért. Bocssátok meg, de meg kell halnom. Nagyon sajnálak itthagyni benneteket, de mást nem tehetek. Akit szívből szeretek, boldoggá nem tehetem. Isten veletek. Még egyszer bocssátot kérek, hogy ilyen iróztató halált választottam. Üdvözlöm sógort és a többieket. A halál, azt hiszem, biztos lesz. Nagy adag szublimát, a beretvavágás és a tűz . . .

Az öngyilkosságról Szerendán György Aradon, Borona-utca 43. szám alatt lakó szüleit a rendőrség értesítette.

Tisza István ezüstlakodalma

Ünnep a geszti kastélyban. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Amint tegnap megírtuk, a piroskupolás ősi Tisza kastélyban nevezetes, nagy ünnepre készülődnek. Haszonöt esztendeje most, hogy Tisza István gróf feleségül vette unokahogát, Tisza László leányát: Tisza Ilonát. Huszonöt éve: 1885. szeptember 19-én.

Kolozsvárott, a belfarkas-utcai kálvinista templomban volt az esküvő. Kettős ünnepe volt az a Tisza nemzetségnek. Mert ugyanakkor vezette az oltárhoz Bethlen Pál gróf Tisza László kisebb leányát Tisza Julánt. A templomba jegyekkel becsátották a közönséget és mindenki ott akart lenni a ragyogó nászünnepen, aminőt még a kiucses város nem látott. A templom előtt roppant néptömeg, az ablakok tömve kíváncsiakkal.

A szentegyház-utcai Tisza-kuriáról, két boldog menyasszony otthonából délelőtt tizenegy órakor indult el a nászmenet. Az első virágos kocsin Tisza Lajos gróf násznagy ült. Fogatát huszonhét hintó követte. A hintókban diszmagyaros urak és asszonyságok. Kinocseket érő drágaköveik ragyogtak s mint az akkori krónikés írta volt, a hölgyek diszes tolettejei a meglepetés csodálkozó nyilatkozatait csalták a néző ajáára.

Tizenkét órakor ért a pompás menet a templomba, melyet zsufolásig megtöltött a diszes közönség, Erdély minden előkelősége. Három püspök volt az esketésen: Szász Domokos, aki a szertartást végezte, Szász Károly és Papp Gábor.

A kapu megnyílt s Tisza Lajos násznagy bevezette a násznépet. Tisza Ilona Teleki József gróffal és ifj. Tisza Kálmánnal, Tisza István Odeschalchy Irma hercegisasszonnyal és Tisza Etelkával, Tisza Jolán Bethlen László gróffal és Bethlen Aladár gróffal. Azután következtek Bethlen Pál gróf Eszterházy Ágnes grófnővel és Tisza Annával, Tisza Kálmán nejjével, Radványi Béla báró nejjével, Eszterházy Kálmán gróf nejjével, Beniczky Ádám nejjével, Bethlen Gábor gróf Bethlen Istvánné grófnővel, gróf Bethlen Gézánné, gróf Teleky Gézánné, gróf Bethlen Paula, gróf Eszterházy Irma, Zeyk Dániel, báró Bánffy Cecil, Thoroczkay Miklós gróf, stb.

Szász Domokos püspök szép beszéddel áldotta meg a fiatal párokat, s buzgón könyörgött boldogságukért. Aztán a násznépet visszatért a Tiszaházba, ahol fényes dejeunerhez ült. Tisza Istvánék Gesztre, Bethlen Pálék pedig Betlenbe utaztak.

Az ezüstlakodalmat négy nappal az évforduló előtt, szeptember 15-én ünneplik meg Geszten. Ott lesz a jubiláns Bethlen-páros a gyermekeivel. A meghívott vendégek sorában van Khuen-Héderváry gróf, Hieronymi Károly, Serényi Béla gróf, Fejérváry Géza báró, Csáky Albin gróf, Zichy János gróf, továbbá Miskolczy Ferenc főispán, Hlatky Endre főispán. Meghívtak több képviselőt is, köztük a biharmegyei követeket.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A gyilkos ügyvéd pörének tárgyalása — mint Balassagyarmatról jelentik, — szerdán lesz. Szöke dr. felesége, mint most kiderült, a vizsgálóbíró előtt tagadja azt, mintha viszonya lett volna Rók Istvánnal.

§ Agyonlőtt vadász. Érdekes tárgyalás volt ma az aradi esküvőnapján. Pask Vazul, a Sulkovszky herceg aranyági erdejének őre az erdőben találkozott Opre Filemon vadászóval, akit felszólított, hogy azonnal hagyja el a főhercegi uradalmat. A vadász nem fogadott szót, hanem baltával fenyegette az erdőőt, aki erre agyonlőtte Opre-t. Az ügyesség szándékos emberöléssel vádolta meg Paskot; a tanak a mai tárgyaláson beigazolták, hogy jogos önvédelemből lötte le a vadászt. Erre az ügyesség Pask ellen elejtette a vádat és a bíróság megszüntette az eljárást.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 13-án az időjárás: enyhe, délen sok helyütt csapadék, zivatarok.

— A pénzügyminiszterrendelete az exlex-adóról Lukács László pénzügyminiszter ma rendeletet küldött az aradi pénzügyigazgatóságához az exlex-beli vitás adóról, helyesebben az 1910. évi I., II. és III. negyedből származó adók után szedhető késedelmi kamatról s annak módjáról. A miniszter kimondta a rendeletben, hogy az I., II. és III. negyedbeli egyenes adók és illetékegyenértékek után, ha ez évi augusztus 15-ig be nem fizették, augusztus 12-től, — vagyis az 1910. évi III. t.-c. életbelépte napjától — számítandó késedelmi kamat.

— Bohus-Szögyén Antónia szobra. Tudósítónk írja: Világos község hazafias közönsége szép jelét adta hálájának, midőn boldog emlékü néhai Bohus-Szögyén Antónia nevének megörökítésére szobrot emel. A nagyasszony abban az időben istápolta honfitársait, midőn a szükség legnagyobb volt s midőn cselekedetével a saját életét is veszélynek tette ki. De ő csak nemes lelkének sugallatát követte s az a legnagyobb veszéllyel is szembe szállt. E hó 11-én volt az emlékkirat elhelyezése, pergamena írva, a nagyasszony érdemeit feltüntetve s azt a szobor bizottság tagjai mind aláírták. Egy kis ünnepélyességgel történt, a világosi dalosok egyesülve a Hymnuszt énekelte, Taffert Ferenc plébános szokott ékesszólásával beszédet mondott, válaszva az okirat elhelyezésének fontosságát, felolvasta az emlékkiratot és az alapkövet megáldotta. Megjelent a szoborbizottság Deák Sándor áll. tanító elnökkel az élén, Bohus László báró, báró Bohus Lajosné és a család több tagja, továbbá Világos hazafias közönsége. Az aktus befejezése után a dalkör a Szózatot énekelte. A szobor Bohus László báró parkjának a piacérré néző részén épül, nevezett nagybirtokos ur szívesen adta át örök időre a helyet, hova a hálás utókor szobrot emel. A szobrot 19000 koronáért Philipp István és Vass Győző szobrászok készítették. A leleplezés október első felében nagy ünnepélyességgel történik meg.

— Szabad lesz a bor cukrozása. Budapestről jelentik: A soproni borkereskedők küldöttsége tisztelgett, ma Kálmán Gusztáv kereskedelmi államtitkárnál. A küldöttség az államtitkártól a bortörvény revízióját kéri, valamint azt, hogy a mostani termésre való tekintettel engedtessek meg a bor cukrozása. Az államtitkár kijelentette, hogy a bortörvény hiányait iparkodni fognak megjavítani. A cukrozás kérdésében árt a földmivelési miniszterhez s arra kérte, hogy az idei termésre való tekintettel a cukrozásra vonatkozó rendelet szigorúságán enyhítsen.

— Szápáry László gróf eljegyzése. Bécsből jelentik: Szápáry László gróf eljegyezte Weissen-Wolff Máriát Linzből. A menyasszony grófi családból származik, anyja Stahrenberg hercegnő. Szápáry László ma Bécsbe érkezett és a Bristolban szállott meg, míg a menyasszony és családja a Sacher-szállóban laknak.

— Somoskőy szabadlábán. Budapestről táviratozzák: A vizsgálóbíró ma szabadon engedte Somoskőyt, a hírhedt szélhámost, akit tegnapelőtt tartóztattak le felesége, Kovács Ilona feljelentése alapján rablás miatt.

— Az elhalasztott orvosstrájk. Tudvalevőleg e hónap tizenötödikére kellett volna az aradi orvosoknak a munkásbiztosító pénztárral szemben a passzív rezisztenciát megkezdeni. A strájkot azonban rövid időre elhalasztották az orvosok. A pénztár igazgatósága ugyanis közölte az orvosszövetséggel, hogy az új szerződéstervezetet még nem volt idejük áttanulmányozni, azért arra kéri az orvosokat, ne lépjenek most strájkba. Az orvosok méltányosnak találták ezt a kívánságot, s nem kezdik meg a passzív rezisztenciát. Ha azonban a pénztár igazgatóságának válasza nem lesz kielégítő, úgy néhány hónapon belül megtörténik a passzív rezisztencia kimondása.

— Temetés. A gyászban való együttérzésnek megindító jelei között temették el vasárnap délelőtt az aradi zsidó temető halottas házából Berger Albertné, Berger Albert aradi kereskedő feleségét. A halottas ház belsejét megtöltötte a virágoknak, koszorúknak nagy halmaza, amelyet a résztvevő szívek a fiatalon meghalt szép asszony koporsójához küldtek. A koporsó fölött Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi tartott hangulata teljes beszédet, azután a templomi énekkar hangjai mellett, könnyező szemektől kísérve vitték a koporsót a sírhoz, ahol elföldelték.

Megírtuk, hogy az aradi kereskedők a megrendítő haláleset alkalmából alapítvány teremtését határozták el, amely Berger Albertné alapítvány néven segélyre szorult kereskedők, kereskedők özvegyei és árvái segítésére fog szolgálni. Az alapítványt újabban önkéntes adományaikkal a következők gyarapították: Weiszberger Mór (Gurahonc), Guttman Henrik (Temesvár) 20—20 koronával; Kilyényi Adolf, Scheiber Lajos, Löwy Mór, Sági Henrik, Morgenstern Gyula, Münz Márton, Moravetz Gyula (Temesvár) 10—10 koronával; Daimel Lajos, Frank Leó, Dávid Vilmos 5—5 koronával, id. Kell Lajos 4, Weisz és Benjamin 2 koronával. Akik az alapítvány összegéhez még hozzájárulni óhajtanak, szíveskedjenek az adományokat Meer Ármán aradi kereskedőhöz, a gyűjtés vezetőjéhez juttatni.

— Hentz Károly kegyelmet kapott. A király ma megkegyelmezett Hentz Károlynak, akit 3 hónapi államfogházra ítéltek, mert párbajban megölte Keglevich István gróft.

— Arad új egészségügyi intézményei. A városi közegészségügyi bizottság ma délután 5 órakor Kabdebó János dr. elnökletével ülést tartott. Az ülés egyetlen tárgya Hecht Adolf dr. kerületi orvosnak új egészségügyi intézmények felállítására vonatkozó ismeretes memorandum volt. Miután Hecht dr. memorandumát ismertette, Leitner Ernő doktor a memorandum tárgyalásának elhalasztását javasolta. Egyben csodálkozásának adott kifejezést afelele, hogy Hecht dr. memorandumát nem a főorvos útján terjesztette be. Pedig tudomása szerint a főorvos feltétlenül pártolta volna az indítványt, annál is inkább, mert a főorvos is hasonló memorandum beadására készült. Néhány rövidebb hozzászólás és Hecht dr. magyarázó ezavai után a bizottság úgy határozott, hogy a memorandum tanulmányozás végett kiadták a főorvosnak. A főorvos a tanulmányozás eredményét és esetleges indítványait a legközelebbi ülésre beterjeszti. Felkérte ezenkívül a bizottság a főorvost, hogy referációját lehetőleg a fertőző és gyermekbetegségek statisztikájával támogatva adja elő a legközelebb összehívandó ülésen, amelyre a polgármestert, a főkapitányt, a főmérnököt és a főszámvevőt is meg fogják hívni.

— Elnökség az Aradhegyaljai Szőlősgazdák egyesületében című közleményünkre vonatkozólag felkértek bennünket annak konstataciójára, hogy Szabó Zoltán nem Bódy Bédog ismeretes tanulmánya miatt mondott le az elnökségről, hanem azért, mert gazdasági adatai nemtörődömségével, amelyjél saját ügyeket kezelik, s sehogyse tudott megberátkozni s mert lelkes támogatás nélkül lehetetlennek tartja komoly eredményeket elérni.

— Megvádolt aradi kereskedő. Deutsch I. só dr. aradi ügyvéd tegnap följelentést tett egy ismert aradi ruhakereskedő ellen tíz közföldi nagykereskedő nevében, akik hitelezői az aradi ruhakereskedőnek. A följelentés elmondja, hogy az illető kereskedő, aki legutóbb csődbe volt, a csődtömegbe kerülhető áruinak nagy részét elzalogosította s a csődnyitás után ezeket az árukat kiváltotta. Hogy ezt leplezhesse, a könyveit olyan módon vezette, hogy ezek a hiányok ne tűnjenek föl. A nagykereskedők emiatt állítólag több mint harminczer koronával károsodtak meg. A királyi ügyészség megindította a nyomozást annak kiderítésére, hogy a följelentés adatai megfelelnek e a vádolságnak.

— Lovagias ügy az egyházi tanácsgyűlésen. Hólmézvársárhelyről jelentik: Néhány nap előtt a református egyházi tanácsgyűlésen Papp József egyházmegyei főgondnok erős kifejezéseket használt Kemény Sándor presbiter ügyész ellen. Ezért Kemény a főgondnoktól lovagias utókat kért elégtételt. A Papp József kérelmére delgált becsületbíráskodás azonban úgy döntött, hogy a felforgó esetben lovagias elégtételadásnak helye nincs.

— Újabb följelentés Reiner S. Sándor ügyében. Az aradi kir. ügyészség ma több, vidéki és külföldi nagykereskedő följelentést tett Glück Sándor volt aradi, jelenleg nagyváradi kereskedő ellen. A följelentés azzal vádolja meg Glücköt, hogy elősegítette Reiner S. Sándor üzemeltetését. A királyi ügyész még nem határozott, hogy milyen előterjesztést tesz az ügyben a vizsgálóbírónak.

— A Zucker üvegraktár újra kigyulladt. Budapestről jelentik: A Zuckerféle üvegraktárban ma újra tűz volt. A tüzoltók kivonultak a helyszínére és a tüzet néhány perc alatt eloltották.

Miután már a régebbi tüzesetek is igen gyanusak voltak, a rendőrség a raktár egész személyzetét előállította és megmozdította. Az egyik alkalmazott Klein Marcell zsebében három skatulya gyufát találtak, amelyek egyike meg volt kezdve. Klein kezén égési sebet találtak és miután bebizonyosodott róla, hogy az oltásban részt nem vett, a rendőrség letartóztatta. Azt hiszik, hogy a fogva levő Zucker valami módon összeköttetésbe lépett alkalmazottjával és hogy a gyanút magáról elhárította, rábírta a gyújtásra.

— A veszthelyi földék bérlete. Ma másodízben tartott a gazdasági szék árlejtést a veszthelyi szántókra és lucernásra, de ismét eredménytelenül végződött az árverés. Két reflektáns jelentkezett, de ezek nemcsak, hogy a kiállítási áról, a holdankénti 86 koronáról nem akartak hallani, de még a most fizetett árat sem ígérték be és feltételül azt akarták kitűzteni, hogy a bérletet féldoldas parcellákra osztassák. A gazdasági szék az ajánlatot elutasította és azt fogja ajánlani, hogy a város vagy kezelje házilag a földeket, vagy pedig felesten adja ki egy erre az üzletre bajlandó gáji gazdálkodóknak.

— Arad örökösöket keresnek. 1904. táján egy földnek, az aradi Brandt József Amerikába vándorolt ki, ahol egy ideig pinóermesterséggel kereste kenyerét. A szerencsétlen már a következő évben buskomorság miatt az Egyesült Államok egyik tételydájába került s jelenleg is ott, mint gyógyíthatatlan elmebeteg kezelik. Körülbelül 10 000 korona vagyonát egy ottani gondnok kezeli s mivel gyógyíthatatlan baja miatt halála előre látható, sőt, mire e sorokat írjuk, már találja be is következett, örökösödésre jogosult hozzátartozói keresik. A mennyire megtudható volt, a szerencsétlen Aradról származott el az újvilágba, esetleg épen Aradon találkozhatunk valami szerencsés rokonnal aki ily módon könnyű szerrel hozzájutna egy amerikai örökséghez. Mai lapunk nyitói közleményében keressük a szerencsétlen hozzátartozóit s a vasóinak figyelmét fel is hívjuk e hirdetésre.

— A bírósági jegyzők kongresszusa. A bírósági jegyzők vasárnap délután tartották Szabadkán országos kongresszusukat. A kongresszus kimondta, hogy követeli a bírói vizsgálati jegyzők IX. fizetési osztályba való sorozását, a díjtalan joggyakornoki állás megszüntetését és a joggyakornokok számára ezerszáz korona segély megállapítását. Kivárja az albirói és alügyészi állások VIII. fiz. osztálybeli bírói és ügyészi állássá szervezését és a megüresedett állásokba a jegyzők rangszerinti előpótlását. A szolgálati időt 35 évben kívánja megállapítani. Kimondta a kongresszus, hogy a bírói létszám szaporítását most nem kívánja. A jegyzők kívánalmait memorandumba foglalva fogadják az igazságügyi miniszternek benyújtani. Végül a kongresszus köszönetet szavazott az elnökségnek, az előkészítő bizottságnak és a sajtónak, amely a jegyzők ügyét mindig felkarolta.

— Agyonlőtt képek. Moszkvából táviratozók: Az egyik legforgalmasabb körön egy férfit, aki egy fiatal nővel ment, a rendőrök le akarták tartóztatni, mert kiderült rólok, hogy külföldi képek. A leány ellenszegült és az egyik rendőrt revolverrel megsebezte. A férfi akkor agyonlőtte a leányt, az egyik rendőr pedig a férfit lölte le. Az agyonlőtt kém neve: Zsukov.

— Tüdőbajosok figyelmébe. Márkus Sándor (Abbázia, Matella-villa) felhívja a tüdőbajosokat, hogy társuljanak vele azok a könnyebb betegek, akik Helnanban (Egyiptom) hat hónapot akarnak tölteni. Mennél többen jelentkeznek, annál kevesebbe kerül az ottartózkodás. Indulás október 25 én.

— Tűz Buttyinban. Tegnap a buttyini szérvés-kertben tűz ütött ki. A kertben már csak szalma volt és így nem sok kárt okozott a tűz, amely a késő esti órákig eltartott.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban szeptember hó 12 én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Rösler Károly orsz. magy. növénytermelési adjunktusnak István nevű fia, Gál Pál Péter kereskedőnek Pál nevű fia, Japert Jakab asztalosnak Róza nevű leánya, Mibalk István asztalosnak István nevű fia, Agács Janos kályhácsanak Károly nevű fia, Minya János fuvarosnak Mihály nevű fia Nagy Károly v. rendőrnök Kálmán nevű fia, Zambó Endre erdőgazdának Mária nevű leánya. Meghalt: Takácsy Helen 6 éves leánya, Boné Károly 12 hónapos fiú, Harmati István 60 éves magánzó, Putarity Ilés 3 éves fiú, Szorendán György 27 éves kereskedő segéd. Házasságot kötött: Lupa János sütősegéd Pohárkovic Annával, Jakabos György asztalossegéd Csernyánzhki Ionával, Schlosser Rudolf kereskedő Kiss Julianával.

— Minden tanuló 3000 koronára szóló bal esetbiztosítási kötvényt csekély egy korona ellenében Aradon kizárólag ifj. Klein Mór könyvkereskedésében szerezhető meg. 6856

— Az aradi kirakatverseny. Felkérjük minden kereskedőket és iparosokat, akik a kirakatversenyen való részvételüket eddig még be nem jelentették, sziveskedjenek ebből elhatárocsukat minél előbb a Kirakatverseny Rendező Bizottságával Arad, Fehér Kereszt közölni 6502.

— A világhírű „Monarch” írógépek képviselőjét Arad és a szomszédos vármegyékre Ingsusz I. és Fia aradi könyv és papirkereskedő cég vette át.

— Női kalapok mint szenzációk. Valóságos csodaszámba mennek azok a női kalapok, melyek — mint a párisi őszi divat hírnökei — láthatók Karsay Fery budapesti birnöves cég most megnyitott aradi fiók szalonjában, Forray-utca (Hunyady-palota.) Karsay Fery, ki jelenleg párisi és londoni bevásárlásait személyesen végzi, egyenesen onnan küldi aradi szalonja részére a csodaszép modellkalapokat. Saját érdekében áll tehát az előkelő hölgyvilágnak, hogy e meglepő szép dolgokat megtekintse. 3171

— Francia likőrök legbiztosabb készítőire, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bőr- és lithimus gyógykezelés

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknak, köszvénynek, cukorbetegségnek, vörhenységnek és káros bántalmaknál kitűnő hatású.

Tornácsi János vasmentes savanyúvíz

Kapható ártanyitokorvosi- és gyógyszerüzletekben.

SCHULTES ÁGOST

Budapest, Erzsébetváros, Váci utca 11. sz. 1111

TARKASÁGOK

(Tisza István és a francia grófnő.) Néhány nap mulva üli meg Tisza István gróf, Arad követe, ezüstlakodalomát. Huszonöt esztendeje lesz a napokban, hogy örök hűséget esküdött egymásnak a Tisza pár, azóta harmónikus, boldog családi életük derűjét disszonáns mozzanat nem zavarta. Szinte legendaszerű, hogyan szereti Tisza István a feleségét. Ennek illusztrálására az ezüstlakodalom közeledte alkalmából a beavatottak szinte szájról-szájra adják ezt a mosolygós történetet:

Tisza István miniszterelnöksége idején megjelent a parlament karzatán egy csodásan szép, dugaszdag ifjú francia grófnő. Valami nagy vita támadt azon az ülésen Tisza István és az ellenzék között. A miniszterelnök egy óras, frappáns hatású beszédben felelt az ellenzék támadására.

Amikor a kormányelnök befejezte szónoklatát, a francia grófnő kipirult arccal sietett le a folyosóra és egyik képviselő ismerősét megkérte:

— Kérem, okvetlen mutasson be Tisza Istvánnak. Végig hallgattam a beszédét s bár egy szót se értettem belőle, de az a férfias hæv, az őszinteség, amely az arcáról leragygott, engem teljesen meghódított. Ugy érzem, hogy ez alatt az óra alatt szerelmes lettem a maguk miniszterelnökébe. Okvetlen beszéljem kell vele.

A képviselő udvariasan teljesítette a francia dáma kívánságát és bemutatta Tiszának. A hölgy alig tudott néhány szót szólni, csak merően nézte az érdekes férfit. Bacsuzáskor bizalmasan a miniszterelnök felé néz hajolt és diszkrétén mondta:

— A Bristol-szállóban lakom. Holnap délután hat órákor várom. Tegyen boldoggá s jöjjön el. Ebben az órában excellenciádon kívül más nem keres föl.

Tisza mosolyogva felelt:

— Igerem, hogy ott leszek.

Másnap délután a francia hölgy igéző selyem pongyolát öltött magára s úgy várta a gróft. Pont hat órákor megnyitott az ajtó és belépett azon Tisza István gróf — és felesége.

(A tisztá színész.) A Hódmezővásárhelyen nyaraló aradi szintársulatnak van egy új kardalosa, akiről a színházi történetírő majdan a késő utódoknak nem fogja azt regélni, hogy ez a kórta volt a tisztaság miutaképe. Sőt ellenkezőleg! Csaknem mindig borotváltanul megy föl a próbákra, sőt a napokban egyenesen mosdatlanul, piszkos hálóingben rohogott föl.

— Nem megy azonnal haza! — mordult rá a barátságos képű Kulcsár.

— Minek mennék?

— Ilyen mosdatlan arccal nem lehet próbát tartani. Menjen haza mosdatni.

A kardalos nem jön zavarba.

— Ha csak mosdás kell, — mondta — azon könnyen segítünk.

És odafordult az egyik függő vászon díszlethez, amely tengert ábrázolt. Hzzádörzsölte a kezét, azzal pedig az arcát simogatta végig.

— Na, rendben van. Megmosdtam friss tenger vízzel.

Kulcsár elnevelte magát:

— Nem tenger kell magának, — szölt — hanem egy véka — tengeri.

VITA FORRÁS

SÖSKÜT VASMEGYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek, köszvény hólyag- és vesebetegeknek.

Felphár VITA-forrás a gyomorerést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-13.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerüzletben.

SPORT.

— Birokverseny Aradon. A hűvösebb napok beálltával teljes erővel kezdetét vette a sportolás. Ma a Toldi Atletikai Klub rendezett bajnoki birokversenyt. A mérkőzések szépszámu közönség előtt folytak le. A versenyek eredményei a következők: Könnyű súlyban. Lábu—Rónai, győztes Lábu; Prohászka—Marinkás, győztes Marinkás; Hiszem—Vetró, győztes Hiszem; Lábu—Prohászka, győztes Lábu; Rónai—Marinkás, győztes Rónai; Lábu—Marinkás, győztes Lábu; Vetró—Damó, győztes Damó; Lábu—Hiszem, győztes Lábu; Rónai—Vetró, győztes Rónai; Rónai—Damó, győztes Damó; Marinkás—Hiszem, győztes Hiszem; Hiszem—Rónai, győztes Rónai; Lábu—Damó, győztes Lábu. Végeredmény: 1. s egyuttal Dél-magyarország könnyűsúlyu bajnoka: Lábu János, 2. Damó Ferenc, 3. Rónai Jenő. Középsúlyban: Dulhász—Erki, győztes Dulhász; Baumann—Damján, győztes Baumann; Kelemen—Wetzel, győztes Kelemen; Baumann—Dulhász, győztes Baumann; Damján—Erki, győztes Damján; Dulhász—Wetzel, győztes Dulhász; Baumann—Dulhász, győztes Baumann; Damján—Wetzel, győztes Damján; Baumann—Kelemen, győztes Baumann; Kelemen—Damján, győztes Kelemen; Kelemen—Dulhász, győztes Kelemen. Végeredmény: 1. s egyuttal Dél-magyarország középsúlyu bajnoka Baumann Gyula, 2. Kelemen Mátyás, 3. Dulhász Sebő.

— Az Aradi Postás Sport Egyesület győzelme. Mult napokban számoltunk be a postások nagyikindai diósőséges szerepléséről, most újabb eredményekkel emelték Aradváros sportiroját. Vasárnap délután tartotta fényesen sikerült országos atletikai viadalát a Szegedi Atletikai Klub. A viadalon megjelent Magyarország atlétáinak színe-java s így erős küzdelem után, mégis igen szép eredményekkel tértek haza fiatal atlétáink. Mészai Béla a távolugrásban lett első s a Szegedi Atletikai Klub tisztelődíját nyerte. Kiss Gyula az egy angol mérföldes síkfutásban Auerbach (MAK.) háta mögött, Auerbach ideje 4 perc 42¹/₂, míg Kissé 4 perc 47 másodperc volt. Igen jó idő. Staféta csapat 4×400 méter második, első MAK. csapata, a B. E. A. K. csapatát diszkvalifikálták. Csapat tagjai Duffner, Asbóth L., Mészai és Ferenczy. Gerelyvetésből Ferenczy harmadik lett. Mig az atlétagárda Szegeden aratott győzelmet, addig Aradon a Toldi Atletikai Klub által rendezett körületi birkozó-bajnokságban a postásoknak igen tehetséges és még kezdő birkozója, Damó Ferenc, a könnyűsúlyu bajnokságban második lett.

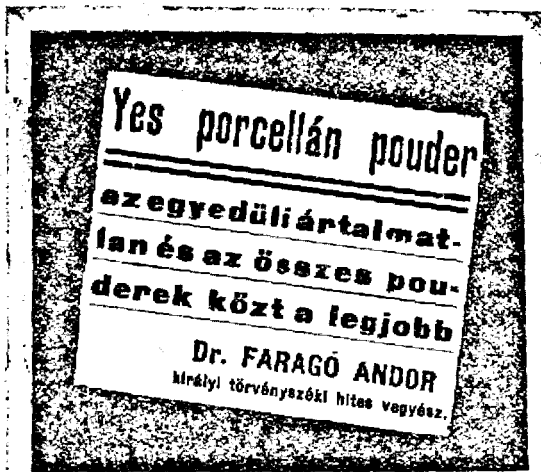
Pénzt

jelzálog, amortislató és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * * *

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8. sz.
saját háza fiókpostája mellett.

3154

Kapható a világon mindenütt, minden nagyobb gyógy-
szertárban és drogériában. Főraktár Magyarország ré-
szére: Budapest, Kecskeméti-utca 8. és Rákóczy-ut 9. —
Aradon Földes Kelemen gyógyszerárában, Hegedűs Gyula,
Hajós Árpád, Riedl Ödön, Vojtek és Weisz, Hanzu Nes-
tor. Egy doboz ára K 3.—, nagy doboz ára K 5.—. 1951

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetésel osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 12

Kínálat, vételkérő megfelelő, 35,000 mm. 10 fillér-
rel magasabban.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél- szárat	2 órai szárat
Buza 1910. októberre	10.22 - 10.23	10.12 - 10.13
Buza 1911. áprillisa	10.48 - 10.4	10.39 - 10.40
Rosa 1910. októberre	7.45 - 7.46	7.40 - 7.41
Zab 1910. októberre	8.15 - 8.16	8.0 - 8.11
Tengeri 1911. májusra	5.93 - 5.94	5.91 - 5.92

A Temesvári Lloyd-Társulat terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Szept. 12.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	8.80	8.85
76 " " " " " " " " " "	8.90	9.00
77 " " " " " " " " " "	9.05	9.10
78 " " " " " " " " " "	9.15	9.20

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	8.75	8.80
Rosa új	6.45	6.50
Árpa új	5.90	6.00
Zab új	7.15	7.20
Tengeri régi	5.50	5.55

Budapesti értéktőzsde. (Háv. jelentés.)

Szept. 12.

Magyar aranyáradek 4%	112.—
Magyar koronajáradek 4%	92.—
Magyar koronajáradek 3%	81.—
Magy. földt. herm. kötvény 4%	92.26

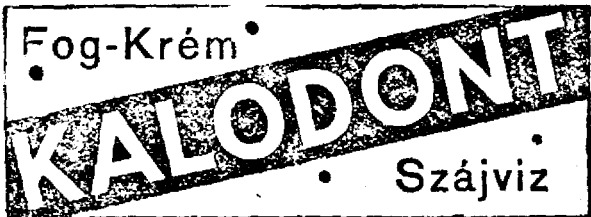
Hórvát-slaven földt. herm. kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölesén	208.—
Tízszázad. és ssegedi sorsjegy kölesén	157.—
Csehrák járadék papírban	93.50
Csehrák járadék ezüstben	97.26
Csehrák járadék aranyban	116.—
Csehrák koronajáradek 4%	98.50
1860. évi csehrák államsorsjegy	121.—
Csehrák-magyar bankrészvény	18.46
Magyar hitelbank-részvény	960.—
Csehrák hitelintézet részvény	667.50
Csehr.-magy. államvasuti részvény	168.50
20 frankos arany (Napoleon)er	19.07
Német birodalmi márka	117.50
London vista	240.25
Paris vista	95.16
20 márkás arany	23.48

Budapesti kőbányai sertéskereskedelm.

Szept. 12.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 460 kilo-
grammon felüli súlyban — fillérig; közép páron-
ként 390—400 kilogrammig terjedő súlyban — fill-
lérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súly-
ban 143—44 fillérig; fiatal közép páronként 251—320
kilogrammig terjedő súlyban 148—150 fillérig; könnyű
páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 158—160
fillérig.

Sertéslétszám: szept. hó 8. napján volt kész-
let 36790 darab, szept. 9. napján előhajtott 74
darab, szept. 9. napján elszállított 395 darab, szept.
10. napjára maradt készletben: 36,459 darab.
A hízott sertés üzlet irányzata változatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A. É. Nagyon elkésett.
B. J. Sikertelt munka.

H. Világos. Sajnáljuk, de már nem térhetünk
vissza. A nevetek különben is olyan olvashatlan
írassal kaptuk meg, hogy mire azok nyomtatásban
megelennének, senki nem ismerne rájuk.

Brád. Elkésve jött. Vasárnap minden buda-
pesti lapban megjelent.

Feladás szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 13-án, kedd:

1. Egy szényegkereskedő viszontagságai. Humoros. — 2.
Nyugat-Riviera. Látványos. — 3. Szerelmi varáz. Dráma.
— 4. A két vetélytárs. Humoros. — 5. Vadkacsa vadá-
szat a Piemontban. Sportkép. — 6. Az ügyetlen villany-
szerelő. Humoros. — 7. Malacca sziget. Látványos. 8. A
szép nevelő. Dráma.

Előadások 6 órától kezdve.

Helytak: I-és hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-és
hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 38. gyűlölgéred zenekara
játsszik. — Csehrák.

NYILTTÉR.

Örökösök kerestetnek!

Az 1904. év táján Aradról, vagy an-
nak vidékéről Amerikába vándorolt

BRANDT JÓZSEF

hozzátartozóit felhívom, hogyha nevezett-
nek egy amerikai gyámhatóság által ke-
zelt 10,000 korona vagyonára örökösöi mi-
nőségben igényt tartanak, forduljanak az
igényjogosultság igazolása, esetleg

Brandt Józsefnek birtokuk-
ban levő arcképe

melléklésével alulírottához.

6767

Dr. Germanus István,
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 9.

Dr. Tamasdán István

egyetemes orvostudor,

speciálista-fogorvos.

Rendel: D. o. 8—12-ig. D. u. 3—6-ig.

Lakik: Vármegyeházzal szemben
(Fischer Eliz-palota)

II-ik kapu, Batthyány-utcai rész.

Rendeléseit szept. 1-ével megkezdte. Mérsékelt árak.

Angol, francia, német, olasz

nyelvből alapos és legújabb
módszer szerinti oktatást nyújt
kezdők és haladóknak
házban és házon kívül

Kosztolányi Imréné,
Szabadságtér 13. sz. I. em. 14. ajtó.

Herczeg Róza

olvással

ének- és zongora tanítást
a legmagasabb kikpzéséig.

Magánéneket egyes, valamint csoport órák-
ban, házban és házon kívül.

Értekezhetni: Szabadságtér 13. sz. II em.
ajtó a. Déléltől 11—12-ig 3488

Rendkívül olcsó árakban árúsítunk férfi öltöny, felöltő és
fiu ruha szöveteket.

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.

Kizárólagos posztó gyári raktár.

Maradékok mindig kaphatók.

Telefon szám 765.

Telefon szám 765.

A beiratáshoz kiemelendő gyermek cipők, leány, fiu cipők. Fiu ingek óriási választékban.
Róna Jenő cipő-, fehérnemű- és uridivat-üzlete
 Arad, Andrassy-tér 17. (Reinhart-ház.)

Nagy választék női és férfi cipőkben. — Uri fehérnemű kelengye kézen és mérték szerint rendelve. — Elsőrendű gallérok, mansetták. — Nyakkendő különlegességek. — Legjobb minőségű bőrkecstyűk. — Tartós harisnyák. 2001 Szabott árak.

1-1910. ig. vál. sz.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Arad sz. kir. város igazoló választmánya a törvényhatósági bizottságban 1910. évben szavazattal bíró legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása céljából folyó évi szeptember hó 13, 14 és 15-én d. e. 9-12 óráig dr. Angel István aljegyző hivatalos helyiségében ülést tart.

Felhívtnak mindazok, kik az adók étszeres beszámításának az 1886. évi XXI. t.-c. 26 §-ban biztosított kedvezményt igénybe venni kívánják, vagy az ezen törvény alapján bármint jogukat érvényesíteni óhajtják, hogy abbéli szándékukat az igazoló választmány előtt az ülések tartama alatt írásban, vagy szóval bejelentsék.
 Arad szab. kir. város igazoló

választmányának, 1910. évi szeptember hó 12-én tartott üléséből.

Dr. Robitzek Ágost s. k. ig. vál. elnök.

Alkalmi vétel!

Egy „Voiturette“ automobil, mely Bécsben van, egész új állapotban olcsón eladó. Kérdezősködések Josef László, Wien, XX., Brigittenauerlande No. 166. 6646

1910. V. 1287/2.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1910. V. 1287/2. számú végzése által Klein és Reich cég végrehajtató javára 196 kor. 78 fill. hátr. tőke és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólag lefoglalt és 2100 koronára becsült üzleti berendezésekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a helyszínén vagyis Aradon Szabadság-tér 02. sz. a. leendő eszközzésére az 1910. szeptember hó 13-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legelőb-

bet ígérőnek becsáron alul is el adatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1910. augusztus hó 28. napján.

Györffy Arnold, bírósági végrehajtó.

3510

Nagymennyiségű pléh-pánt és maculatura jutányos áron eladó.

Hol szerezzük be ernyő és fűző szükségleteinket?

A temesvári ernyőgyár raktárában Arad, Andrassy-tér 20. szám. Megbízható, szelid, olcsó árak mellett.

Pontosan és gyorsan készítek ernyő áthuzatokat és javításokat. Varga D. Dani.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KÖNYVKÖTÉSZETE
Aradi és csanádi vasutak palotája.

PIJANILJUK A LEGMODERNEBB GE.
PEKKEL FELSZERELT
KÖNYVKÖTÉSZELETÜNKET,
HOL A LEGEGYSZERŐBB BEKÖTÉSTŐL.
FOGYVA A LEGFENYEBB KIVÁLLÍTÁSU
DISZKÖTÉSEKET TUDJUK KÉSZÍTENI.

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

xc
6%

Olcso bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Zarsa

a „Kék golyóhoz“ 291

Arad, József főherceg-ut 11. sz.

Szülők figyelmébe! Ajánljuk iskolai növendékek részére

kitűnő minőségű és olcsóságaikról ismert fehérneműinket, valamint feyházban kötött harisnyák, kötők, Cloth, lüster és vászon minőségekben. Sapkák, kalapok, iskolatáskák nagy választékban.

Különösen kiemeljük házilag készült leány és fiu ingeinket.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zálogházból

kváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Elegánsan berendezett

külön bejárattal szoba azonnal kiadó Eötvös-utca 17., földszint, ajtó 8. 3504

Egy 24 éves

nős bogár mester uradalmi állást keres. Arad, Desseffy-u. 10. 3505

Keresem

az öcsémet, Hoványecz Józsefet, foglalkozása asztalos. 17 éve nem láttam, most haza érkezvén Romániából, nagyon szeretnék vele találkozni. Aki nyomra vezet, jutalmat kap. t. Lakásom Ujterem-utca, Hoványecz. 3498

Deutsches fräulein

für die Nachmittagstunden (von 4 Uhr bis 7 Uhr) gesucht. Vorstellung täglich 3-4 Uhr Nachmittag, Perényi-Gasse 1. 3497

Eladó

két szép palma és egy nagy fikusz. Bővebb értesítés nyerhető Józseffőherceg-ut 12. sz. a. földszint, az építési irodában. 3501

Intelligens

német kisasszony gyermekek mellé ajánkozik. Fizetési igény 36-40 korona. Szives megkeresések „Német kisasszony“ jellegre kéretnek Szeged, főposta, postarabonta. 3503

Jól.

Sziveskedjék tetszés szerinti időben meglátogatni, szivesen rendelkezésére állok. Esetleg bővebb levelet kérek több adattal. Híve. 3499

Gyakornok,

esetleg fiatal irodista, ki kereskedelmi iskolát végzett és a magyar, valamint a német nyelvet szóban és írásban tudja, nagyobb vidéki gyárban azonnal felvétetik. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok „Butor“ jelige alatt a lap kiadóhivatalának küldendők. 3500

Érettségit tett

ifjú gyógyszerész gyakornoknak ajánkozik Aradra vagy Arad környékére. Cim a kiadóhivatalban. 3507

Éveszett

egy gránát kövekkel kirakott brostü. A becsületes megtaláló kéri, hogy sz. Magyar-utca 20. sz. alatt átadni sziveskedjék, hol illő jutalomban részesül. 3511

Egy fiatal kereskedősegéd,

jó bizonyítványokkal rendelkező, irnoki vagy felügyelői állást keres gyári irodában vagy más irodában Cim a kiadóban. 3508

Eladó

2 szoba butor. Megtekinthető bármikor Demeter-utca 69a. 3509

Kossuth-utca 40. szám alatt

ujjonnan épülő házban modern lakások kiadók november 1-ra. Bővebbet Matuschek J. és Fia üzletében. 3104

Kereskedősegéd

kerestetik vidéki vegyeskereskedésbe azonnali belépésre. Román nyelv ismerete kívántatik. Ajánlatok „Vidék 50“ jellegre a kiadóhivatalba kéretik. 2988

Kraus: Paulin

könyv és papirkereskedése Atzél Péter-utca, Színház-épület. Ajánlja új és használt tankönyveit az összes iskolák számára. Elsőrendű tan- és írószerek legnagyobb készletét. Legfigyelmesebb kiszolgálás. 511

Boroshordók

100-tól 800 liter űrtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

Ka cigarettázik

használgon Progress szivarkahelyet. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2-40. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Abonenseket, iskolásfiúkat

telfes ellátásra elfogad Kohn Adolfné Petőfi-utca 6. sz. 3030

Lakás

2 szoba, konyha, zárt folyosó, esetleg nagy gyümölcsös kert elgyütt kiadó. Arad, Demeter-utca 111/a. 3458

Magánvizsgálatokra előkészítő

intézet Kolozsvár, Széchényi-tér 9. I. emelet. Előkészít: középiskolai tanárok vezetése mellett polgári, to ábbá gimnáziumi-, reál, kereskedelmi iskolai magán és érettségi vizsgálatokra valamint egyéves önkéntességre jogosító képesítésre. Kérjen prospektust! 3468

Francia nő,

kitűnő francia-német társalkodó, oktat kezdőket. Cimeket kérjük Keppich könyvkereskedésbe adni. 3338

Zavilendő

elemi iskolai növendéket magánvizsga előkészítésére elvállal. Cim a kiadóban. 3462

Iskolai táskák

könyvszíjjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Tankönyvek

(ujak és használtak) legnagyobb készlete. Minden iskolakönyv használhatóságáért szavatolok. Pontos kiszolgálás vidékre is. Füzetek, körzők és egyéb tanszerek előírás szerint. 90.000 kötetes kölcsönkönyvtár és 80.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. 552

Jól jövedelmező üzlet

házzal együtt betegség miatt eladó. Hajó-utca 4. és az Ó-Mikalakai házam, amely vendéglő és mészárszéknek igen alkalmas. 3493

16511-1910. kh.

Hirdetmény.

Schäffer Benő aradi lakos a volt Amerika vendéglő és Illés-utca vonala között elterülő ártéren szappanfőzde felállítására telepengedély iránt folyamodván, az 1884. XVII. t. cz. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalása határidőül folyó évi szeptember hó 17. d. e. 8 órájára kitűzetik, amelyre az érdekeltek ez uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi szeptember hó 17-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező.

Arad, 1910. évi szeptember hó 12-én.

Sarlot,
főkapitány.

3506

INGYEN!

javítom a nálam vásárolt cipőket!

Cipő, kalap,
uri divat cikkeket

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám,

(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a bires **Mockovits-féle** **Anatomiai cipőknek.** Számtalan előnye: versenykülvüli áruk. Nem veszi a formáját. Rugganyos járás. Kellemes viselet. Fájos lábaknál nélkülözhetetlen. **Megszünteti a lábizzadást! Győződjék meg!** 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!